

Uredništvo in upravnishstvo Glasila je v Chicag, Ill., 2821 So. 40. Ave., kamor je posiljati vse rokopise, denarne posiljatve, sploh vse, kar ima stik z listom.

Celoletna naročnina na Zdr. Države in Canada je \$1.00, za inozemstvo \$1.50.

GLASILLO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

V združenju je moč!

"Glasilo" izjaha vsaki teden v petek. — Cirkulacija je dosegla nad deset tisoč nativov. List je razširjen po Zdr. Državi, Canadi i stari domovini.

Cene za oglas po pogodbi. Enostopna 10 point vrata 8 centov.

Ne frankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

LETO—YEAR VI.

Chicago, Ill., 21. februarja (February) 1913.

ŠTEV.—NUMBER 8.

Slovinci in Hrvatje!

Štrajk v Akron, Ohio.

V tukajšnjem podjetju, v katerem se izdelujejo reči iz kavčuka (rubber) smo zaštrajkali. Naše zahteve so naslednje: Priznanje inije, osemurni delavnik in povišanje mezde.

Samoposebi se razume, da bodo družbe najele agente, kateri bodo iskali skebov. Obljubili bodo kratk deloven čas in visoko mezdo, da bi dobili zadostno število skebov in tako prisili štrajkujoče delavce, da bi se pod starimi pogoji vrnili na delo. Slovenski in hrvatski delavci ne dajte se omamiti z obljubami, s katerimi vas bodo obsipali, da bi izdali svoje lastne tovaršice.

Tukaj smo se organizirali v I. W. W. Organizirajte se tudi drugod, pa bo dosti kruha za vse.

M. Kl.

Zadnje poročilo.

Pred zaključkom lista, nam je br. M. Železnikar, član glavnega porotnega odbora poslal brzojavko: "Organizatorji I. W. W. so v Akronu, Ohio, kjer stavlja 27000 delavcev, ki so vposleni v podjetjih, v katerih se proizvajajo izdelki iz kavčuka.

Položaj je torej resen. Zastavkalo je 27000 trpinov, ki so s svojim delom obogatili kavčuka. To je splošna stavka, ki pomeni, da so se vsi trpini složno uprli nadaljnjemu izžemanju. Položaj je resen, kot je bil v Lawrence, Mass., ko so zastavkali tekstilni delavci. Kapitalisti bodo uporabili najpogostejša sredstva, da bi ugnali delavce. Doživeli bomo isto taktiko kapitalistov kot v Lawrence, Mass. Zato pa delavci mirno kri. Ne poslušajte lumpov v službi kapitalistov, katere bodo poslali med vas, da bi vas zapeljali do nepremišljenih in nezakonitih dejanj. Vi ste zastavkali. Odložili ste orodje iz svojih rok in strojno kolesovje se ne suče v tovarnah. S tem ste najhujše udarili profitalačne kapitaliste, ker je sedaj ugoden trg za izdelke iz kavčuka. Ako ne gibljejo vaše roke in se ne suče kolesovje v tovarnah, tedaj se ne bodo pomnožili cekini v blagajnah kapitalistov, če tudi padejo na kolena pred blagajnami in milo prosijo s povzdignjenimi rokami, da bi se množili. Take prošnje ne množijo premoženja kapitalistov, množijo ga le vaše delo. Zavedajte se te resnice sedaj, ko ste zastavkali. Bodite solidarni, zvesti delavski stvari, ko se borite za boljše bodočnost vseh trpinov. Zmaga delavcev v Akronu, je zmaga vseh delavcev širom sveta.

Res je, da kapitalisti laglje vstrajajo v stavki kakor vi. S profitom, katerega so izsesali iz vas, so napolnili svoje blagajne. Ali tudi ta profit bodo kapitalisti kmalu poglajali pri lukuskih pojedinah in raznih razkošno prirejenih zabavah, ako se ne vrnete na delo. Kapitalisti imajo torej interes, da bi se kmalu vrnili na delo, da bi imeli zopet profit od vašega dela in da ne bi nastala suša v njih blagajnah, v katere se steka nadvrednost vašega dela.

Tudi v vašem interesu je, da se vrnete na delo, ker brez dela ne morete živeti. Ali nikdar se ne vrnite pod starimi pogoji na delo! Bili ste gladni in v vami je bila lačna vaša deca, ko ste delali. Vi in vaše družine ste se oblačili v obleko iz manjvrednega blaga, ko ste delali, mejtem ko so družine vaših delodajalcev bliščale v demantih in biserih na zabavah, na katerih so se potrosili tisočaki, ki so bili izprešani iz vašega mozga in krvi.

Trpeli ste, ko ste delali! Na ročeh vam ni postljano, ko stavkate! Ali zdaj se borite za boljše bodočnost vseh svojih tovarišev, svojih otrok in žen. Zategadelj

glavo po konce! Bodite složni in ne vrnite se na delo, dokler kapitalisti ne priznajo vaših opravičenih zahtev.

Med stavkajočimi delavci je mnogo Jugoslovanov: Slovencev, Hrvatov in Srbov. In tem govori mo: Ne bodite delavske izdajce! Stojte vsi za enega in eden za vse! Milijone ameriških delavcev gleda danes na vas, ko se borite z ameriškim Turkom, ki je vam in vašim družinam jemal kruh, vas podil iz hiš, vas prisilil, da ste svojo deco v najnežnejši mladosti morali poslati v tovarno, da ji je tam izpil kri in mlado življensko moč.

Ostanite zvesti ideji in stvari, za katero se borite, pa bo zmaga na vaši strani!

Ako bi kateri tovariš postal omahljiv, pojasnite mu z mirno besedo, da naj vstraja v boju, ker nihče ne bo rešil delavcev sužnosti, ako se ne bodo rešili sami. Zato naprej — do zmage!

Koncentracija strokovnih organizacij.

Mejtem, ko si v Ameriki nekateri delavski voditelji starih nazorov prizadevajo, da bi delavstvo organizirali lokalno po mestih in se upirajo centralizaciji delavskih unij, stremi delavstvo v Nemčiji po večji koncentraciji. Doslej samostojne organizacije se združujejo, ker nasproti združujočemu se kapitalu veljajo le velike, bogate strokovne organizacije. Oba načeta letošnjega leta se je združila organizacija skladišnih delavcev z organizacijo trgovskih pomočnikov. Centralna organizacija kiharjev je svojim članom predlagala združitev z lesnimi delavci. Za enkrat je bil predlog odklonjen, ker je zanj glasovala le navadna večina, ne pa dvetretjinska večina organiziranih kiharjev, kakor zahtevajo pravila. Načelstvo organizacije ladjedelniških tesarjev se pogaja z organ. lesnih delavcev o združitvi obeh organizacij. Vprašanje o združitvi teh dveh organizacij je zelo težavno, ker je treba rešiti načelno vprašanje, ali je boljša organizacija po obratih, ali po strokah. Večina teh tesarjev dela v ladjedelnicah, kjer je pretežna večina delavcev iz kovinarske stroke. Zato zahteva kovinarska zveza, da se organizacija ladjedelniških tesarjev združi s kovinarsko organizacijo, da se udeležiti načelno: En obrat, ena organizacija! Ladjedelniški tesarji bi se pa rajše združili z organizacijo lesnih delavcev, ker jih njihova stroka in njihovo delo bolj približuje organizaciji lesnih delavcev. Gre torej za staro vprašanje: ali naj se ločijo delavci po strokah, ali naj se združijo v eno organizacijo delavci enega obrata? Brezdvomno je, da se bo v bolečnosti odločilo delavstvo za enotne obratne organizacije. Tudi avstrijsko delavstvo ve kako da je težavno odločevati o tem načelnem vprašanju in kako težko je združiti delavstvo enega obrata v eno organizacijo, ne da bi se upoštevalo strok. Avstrijski kovinarji so svoj čas imeli važne razprave s pleskarji o vprašanju, ali naj se pleskarji v tovarnah za železno opravo organizirajo pri kovinarjih, ali pri pleskarjih. Slično vprašanje mora sedaj rešiti organizacija ladjedelniških tesarjev v Nemčiji. Gotovo bo zaenkrat zmagovalo načelo, da se naj združijo organizacije sličnih strok in izvršila se bo priklonitev ladjedelniških tesarjev organizaciji lesnih delavcev.

V Ameriki imamo danes še malo industrijskih organizacij. Vendar pa tudi pri nas to vprašanje prihaja čimdalje bolj v ospredje in bo končno prodrla na celi črti.

Ameriške vesti.

* **Predsednik Taft** je vetiral naselniško predlogo. Svoj odlok je ntemeljl v kratki poslanici, kateri je priložil pismo Nagela, trgovskega ministra, v katerem minister ostro obsoja takozvano inteligenčno skušnjo. V pismu se glasi, da omenjeni "odstavek bije resnici v obraz in da se skuša odvrti nevarnost, katera ne postoji."

V zgodovini Zdr. držav se je zgodilo drugič, da je predsednik vetiral naselniško predlogo, ki je vsebovala določbe za inteligenčno skušnjo. Grover Cleveland je v letu 1897 imel priliko, da je povedal svojo neveljo na isti način zavoljo naselniške predloge.

Zdaj demokratje in republikanci v kongresu mešetarijo, na kakšen način bi strmoglavili ugovor predsednika. Da postane naselniška predloga vzlic ugovoru predsednika pravomočna, je treba, da glasuje za njo dvetretjinska večina.

* **Zakonske ločitve** v Renu, Nev. pojdejo rakom živžgat. Legislaturna je sprejela zakon, da mora bivati vsakako eno leto v državi, ako hoče položiti prošnjo za zakonsko ločitev. Nova zakonska določba postane zakon s prvim januarjem 1914. Tekom zadnjih dveh let je bilo v Renu, v mestu z 12.000 prebivalci, ločenih 1281 zakonskih parov. Zdaj je v mestu kakih 600 oseb, ki so se naveličale zakonskega jarma.

V Renu so se ločevali večinoma bogati ljudje. Delavce nime denarja, da bi se vozil v Reno zavoljo zakonske ločitve. Bil je to nekaj privilegij imovitih slojev. Bogate dame in bogati lenuhi so hodili v Reno, da so se tam ločili brez težav in težkoč. Promet tujcev se bo vsled novega zakona gotovo znižal.

* **Zdravnik Piorkowski** je v Pittsburgu, Pa. pričel rabiti serum proti jetiki, ki je napravljen po metodi dr. Friedmanna. Časniki poročajo, da so se prvi poskusi obnesli. Vendar pa dr. Heid pravi, da hoče počakati še en teden, predno bo proglasil sodbo o učinkih novega seruma proti jetiki.

* **V New Yorku** je šest tvevk zahtevalo sodnijsko prepoved proti štrajkujočim krojačem in šiviljam.

Višji državni sodnik Hendricks je pa prošnjo delodajalcev za sodnijsko prepoved odklonil.

Pri utemeljevanju je sodnik rekel, da se položaj pozna, je treba najprvo dognati, kateri vzroki so nad stototič delavcev poglajali v stavko."

* **Iz Charlestona, W. Va.** poročajo, da je v premogovniškem okraju, kakor če bi sovražnik udril v deželo. Miličarji v Paint Creek okraju taborijo na prostem. Povsod se dvigajo šotori, vmes pa plapolajo ognji. V začetku tega tedna sta dospeli na lice mesta zopet dve stotnihi pešcev. Kortpcionisti, ki imajo za seboj državno silo, se silno boje, da bi stavkajoči rudarji ne osvobodili stare in znane delavske agitatorice "Mother Jones". Zato pa zahtevajo vedno več vojaštva.

Sodišča so seveda tudi na strani kapitalistov.

Vojaška komisija hoče kar na kratko obsoditi vse jetnike. Gospodje so si vzeli Rusijo za zgled, v kateri smatrajo stavkajoče delavce za državno nevarne puntarje.

Taka je situacija v državi Unije, kjer je imajo brezsrčni premogovniški mogotci državno silo na svoji strani. Kdo naj verjame vspricho takih gorostasnih dejstev, da so v Zdr. državah pred zakonom vsi ljudje enaki?

* **Socialistični kongresnik** Berger je predložil kongresu resolucijo, po kateri naj bi vlada imela moč konfiscirati 54 železnice, ako zastavkajo železniški kurjači in bi štrajk trajal nad sedem dni.

Resolucija je izvala v kongresu velikansko senzacijo, ker je podrobno in skrbno izdelan načrt, v katerem je natančno določeno, kako naj predsednik postopa pri konfiskaciji železnice.

Ko je Berger prečital resolucijo jo je utemeljl s temi besedami:

"Stavka železniških kurjačev se bo izkazala kot resna stvar. Ako bo stavka na 54. železnicah trajala le štiri tedne, potem bo v mestih Kakor Pittsburg in Indianapolis izbruhnila lakota. Trpela bodo tudi mesta New York, Chicago, Philadelphia, Cleveland in Milwaukee, katerim se lahko živež dovaža po vodi. Da bo štrajk usodopolno učinkoval na vso trgovino, pa ni treba še posebej povdariati.

"Dokler so železnice lastnina kapitalistov, se vrši na njih obrat le za njih oseben dobiček in dividende. Potniki ne plačujejo le visoke voznine, marveč je tudi obratni material v zelo slabem stanju, za varnost vslužbencev se pa sploh ne gleda. Varnostne naprave stanejo denar. Visoko število železniških nezgod tvori zelo žalostno spričevalo za kapitalizem. Naše železnice vbičujejo in pohabijo več ljudi, kakor bi jih padlo v vojni, ako bi se vojskovali s kakšno velevladstjo.

"Znano je, da so železnice pravo gnezdo korupcije in politike. O razpisnosti naravnih pomožnih sredstev o konkurenčnih železnicah, na katerih vozijo vlaki v isti smeri in ob istem času, sploh o konkurenci ki stane denar, nočem govoriti danes.

"Ako železnice postanejo državna last, bo na njih boljši obrat in več varnosti, ker je znano, da je stric Sam vzlic napakam še najboljši delodajalec. Podržavljenje železnice bi odstranilo delavske boje, posebno če bi varovali pravice delavcev z zakoni, kot je zapisano v neki predlogi.

"Švica je podržavila železnice, ker je bil v letu 1897 velik štrajk železničarjev. Od tedaj pa do danes se nismo nič slišali o delavskih bojih. Ako bomo podržavili železnice, se ne bo nikdar mislilo na to, da bi še kdaj postale privatna lastnina."

* **V Chicagu** so prijeli znamenitega bandita Webba, ki je bil nekakšen glavni roparjev, ki so se pri izvrševanju svojih zločinov posluževali avtomobilov. Webb je ustrelil detektiva Harda, ko ga je hotel aretirati.

Webb bi se rad rešil vislice, zato je izdal svoje tovariše, kakor tudi trgovce, katerim je prodajal ukradeno blago.

* **Blizo Philadelphije** je izvršila Helena Newby, hči bogatega jeklarskega trustovca, samomor, ker jo Mary Gardenova, znana operna pevka, ni hotela sprejeti v službo kot sobarico.

* **Sufragatke**, ki marširajo iz New Yorka v Washington D. C. so sovražno sprejeli pri Leiperville, Pa. Od vseh strani so jih obsuli dečki in jih bombardirali s kepami. Na pomoč jim je prišel oddelek gojencev na kojnih iz bližnje vojaške akademije.

* **V Elginu, Ill.**, se je obesil v zaporu so letni Owen Welsh. Za vrv mu je služila dva čevlja dolga veriga. Welsha so prejšnji dan aretirali radi nespodobnega obnašanja, ker je v metalstovski cerkvi motil zbrane vernike.

Splošna sodba se glasi, da Welsh ni bil pri zdravi pameti.

* **Jim Patten**, znani borzni špekulant, ki je svoječasnno s špekulacijami podražil ljudstvu kruh, je sedaj, ko ima svoje milijončke na varnem, izjavil, da je borza za poljske pridelke zločinska zveza.

Vest njegova je gotovo čista kakor Ljubljana.

* **Unijski delavci** v državi Texas so se čudili, ko so čitali v poročilu državnega komisarja, da delavce v Texasu zasluži povprečno od 4. do 5. dolarjev na dan. Delavci so proti poročilu, ki daje ljudstvu o delavskih mezdah napačne podatke, protestirali odločno. Na to je komisar za delo pojasnil, da se je obrnil do tajnikov strokovnih društev in jih prosil, naj mu pošljejo naslove delavcev. Dobil je 640 naslovov od železničarjev in 420 od industrijskih delavcev. Pisal je vsem pisma, odgovorov je dobil pa le 92.

Zdaj vemo, kako nastaja uradna statistika o delavski mezdi v Ameriki. Ravnotako in po istem načinu delajo tudi poročila o ameriški prosperiteti.

* **Senator Cullom** je v odseku za zunanja dela ostro protestiral da bi Zdr. države posegle v mehičanske zadeve.

V svojem govoru je povdaril, da revolucija v Mehiki Zdr. državam prav nič mar ne gre.

* **Hitchcock**, glavni poštar je v daljši spomenici priporočil kongresu podržavljenje brzojavnih naprav.

* **Fraleya** iz Bostona, Mass so olajšali v Chicagu za \$200. Ko je zapustil kolodvor, se mu je pridružil neznan človek, ki se mu je dopadel, ker se je obnašal vljudno. Obiskala sta več salunov. Ko ga je Fraley imel že precej pod klobukom, ga je njegov novi "prijatelj" sremil do hotela. V hotelu je Fraley, ki je svojo nesrečo kasnejše potožil policiji, zaznal, da je z novim prijateljem izginilo tudi dve sto dolarjev.

* **Šestnajst oseb** je tudi za izkušene cestnega roparja preveč. O tem se je prepričal Leeper, izvežban tolovaj, ki je blizo Union kolodvora na vogalu 23. in Penns ceste v Kansas City, Mo. ustavil osem oseb s samokresom.

"Roke kviško!" se je zadržal bandit in roke osmih mož so v istem trenutku štrlele kviško. Tolovaj je držal v roki napet samokres in zagrozil, da vstrelj vsakega, ki bi se premaknil. Komaj je izgovoril svojo grožnjo, so prišli okoli vogla trije dečki. "K steni!" je zapovedal ropar. V istem trenutku je pa prišlo z druge strani ceste pet radovednežev. Takoj so se morali postaviti v vrsto. Ko je pa ropar s klobukom v roki pobiral denar, je zbežalo par dečkov. Tolovaj je pričel streljati za njimi in je zadel nekega 16letnega dečka v prsa. Ko je tolovaj izstrelil svoj samokres, so njegove žrtve padle po njem. Da ni prišla policija na lice mesta, bi pa bila razjarjena množica linčala takoj.

Inozemstvo.

Po zadnjem brzojavnem poročilu sta generala Blanquet in Huerta izdala Madera, predsednika Mehike. General Blanquet je s 1200 vojakov zasedel narodno palačo in proglasil Madera jetnikom. Predno je izvršil izdajstvo, je vojaške nagovoril z jednatim govorom, v katerem je povdarjal, da mora nehati bratomorna vojna, v kateri oče strelja na sina, sin pa na očeta.

V nedeljo so vladne čete nakrat prelomile nemirje, ko je bilo največ ljudstva na ulici. Od vseh strani so pričeli pokati topovi in puške. Ljudje, ki niso bili v nobe-

ni zvezi z revolucijo, so padali mrtvi in ranjeni na ulični tlak. Poročila se glase o 200 mrtvih in 8000 ranjenih.

Iz Washingtona, D. C. poročajo, da so poslanci evropskih velevladstev zahtevali nri vladi Zdr. držav, da se mora takoj napraviti mir v Mehiki, ali je pa Monroe doktrina ob veljavo.

Zdr. države imajo baje pripravljenih 155.000 mož milice in zvezne armade, da prekoračijo mejo in vderejo v Mehiko. Pripravljeni je tudi atlantiško brodovlje, ki sestoji iz dvajset bojnih ladij.

Nezanesljiva so poročila, ki prihajajo iz Turčije. Po nekem poročilu so turški vojaki napadli Enver beja in ga težko ranili. Drugo poročilo se pa glasi, da je vest o napadu na Enverbeja navadna izmišljotina.

Vzhodni del Drinopolja je vsled bombardiranja baje v plamenu. Tako se glasi brzobjavka iz Londona.

Enverbeju se je pri Galipolju posrečilo pod varstvom bojnih ladij iskreati 40.000 mož. Ta operacija je popolnoma ponesrečila, ker se je moral Enverbej zopet umakniti iz Galipolja.

Na Dunaju je krščanski socialec (klerikalec) Kunschak ustrelil socialista Schumeiera, državno-zborskega poslanca in dunajskega občinskega svetovaleca. Schumeier razkrinkal v dunajskem občinskem svetu krščansko socialnega župana Neumeyerja in njegove tovariše kot navadne "grafterje" in koristolovce. Klerikalni Kunschak je napadel svojo žrtev zavratno kakor cestni tolovaj. Umrjenemu socialistu so delavci priredili takšen pogreb, kakršnega še ni bilo do danes na Dunaju. Pogreba se je udeležilo nad pol milijona oseb.

V Avstriji so prišli na sled dobro organizirani družbi, ki se je pečala z vtihotapljenjem sahariana. Država je oskudovana za več sto tisoč kron.

Francoska vlada je izdelala nov načrt za pomnožitev armade. Obenem tudi zahteva 500 milijonov frankov za nove topove in puške.

Dr. unjatsena, ki je bil prvi predsednik kitajske republike, so sprejeli z velikimi častmi v Tokiu, glavnem mestu na Japonskem. unjatsen je šel študirat industrijske razmere na Japonsko. Njegov obisk ni uradnega značaja.

V Italiji je nastopil hūd mraz. Vulkan Etna je pokrit s snegom.

Samomori na Dunaju. Pravkar je izšla statistika samomorov za mesto Dunaj. Statistika izkazuje za leto 1912 1550 samomorov, od teh jih pride na moške 931, na ženske 627. V letu 1911 je bilo le 1416 samomorov. Vzrok, da so se pomnožili v pretečenem letu samomori, so gotovo slabe gospodarske razmere. Najmlajša oseba, ki je izvršila samomor, je bilo 12letno dekletce, najstarejša pa osemdesetletni starec. 223 samomorilec se je obesilo, 113 ustrelilo, 108 zastrupilo, 69 utopilo, 65 skočilo v okna, 14 zaklalo, 14 skočilo pod tramvaj. V 236 slučajih je bil vzrok nesrečna ljubezen, v 200 slučajih bolezen, v 147 omračenje uma, v 116 slučajih je vzrok neznan, v 87 nezadovoljstvo v življenju, v 52 nepovoljen gnoten položaj, v 50 strah pred kaznijo, v 32 žalost za umrlimi starši in ostali slučajji vsled pomanjkanja stanovanja.

Nova železnica v Dalmaciji? Finančna skupina v Dalmaciji je izdelala načrt za železniško progo, ki bi vodila iz Makarskega primerja preko Ljubuškega do Mostarja.

DOPISI.

Chicago, Ill.

Naprej za S. N. P. J.! Pod tem naslovom je naš urednik spodbujal člane S. N. P. J. in čitatelje "Glasila" k aktivnemu delu na polju agitacije za našo podporno organizacijo.

Tudi jaz se strinjam z njim in kliče: Naprej za našo proevitajočo Slovensko narodno podporno jednoto!

Peta redna konvencija je rešila mnogo važnih točk in ugledila pot za agitacijo, da smo v kratki dobi štirih mesecev pridobili 16 novih krajevnih društev. Nikakor se pa ne smemo zadovoljiti s tem napredkom. Stremiti moramo za tem, da vse ameriške Slovence organiziramo pod okriljem S. N. P. J. To naj bo naš cilj!

S tega stališča hočem napisati nekaj vrstic vsem bratom in sestram v preudarek. Vsakdo naj jih pazno prečita in potem sodi. Brate tajnike in sestre tajnice pa prosim, da prično z debato o mojem nasvetu na društvenih sejah, ker je le potom temeljite razprave mogoče priti do pravega zaključka.

Pri naši jednoti imamo tisoče članov, ki plačujejo dva asmesenca in dva glasila. Zadnje velja, ako hočejo izvedeti za finančni položaj obeh jednot. Hoditi morajo tudi k dveh sejam v mesecu. Vse to prenašajo potrpežljivo, da so za slučaj bolezni preskrbljeni z dvojno bolniško podporo in da po njih smrti dobijo dediči tako visoko posmrtnino, da so obvarovani pred vsem hudim vsaj za nekaj časa. Tako zavarovanje je pa zvezano z velikimi troški. Gotovo bi se pa troški znižali, ako bi bratje, ki so člani dveh jednot, se zavarovali za bolniško podporo, odškodnino in posmrtnino pri naši podporni organizaciji, za katero so sedaj zavarovani pri drugih.

Moj načrt je sledeči:

Vsak član S. N. P. J., ki plačuje sedaj \$1.40 prispevka na mesec in še ni prekoračil 40. leta naj bi imel priliko pri naši jednoti zavarovati se za dvojno bolniško podporo, odškodnino in posmrtnino. Vsak član, ki bi prestopil v prvi razred, bi plačal mesečno \$2.70. Odpadlo naj bi deset centov mesečno, ker nihče ne potrebuje dveh listov, pa dva dolarja pristopnine za stroške. Seveda bi moral biti vsak član še enkrat zdravniško preiskán, predno bi prestopil v višji razred. Vsak član(ice), ki bi izpolnil te pogoje, naj bi imel pravico do dvojne bolniške podpore, odškodnine in posmrtnine, pa do enega "Glasila."

Z novo pristopnimi člani, ki bi želeli zavarovati se v prvem razredu, naj bi se ravnotako ravnalo.

To so moje misli. Ali kakšna je vaša ideja, pa ne vem. Rad bi čital misli drugih bratov in sester o tem načrtu. Zato naj pa vsakdo razpravlja o njem v "Glasilu", komur je za napredek naše jednote. Tem temeljitejši bomo obdelali v razpravi vso snov in od vseh strani, tolikor laglje bo izluščiti dobro jedro iz nje in priti do definitivnega zaključka. Ko bo stvar dozorela, naj jo pa glavni odbor da na splošno glasovanje.

John Žvanut.

Bingham Canyon, Utah.

Med tukajšnjimi stavkavci je mnogo Jugoslovancev. Največ garjevec pripada, ako jih delimo po družtvih in jednotah k N. H. Z. (hrvatski zajednici), srbskemu društvu, slov. kat. jednoti in Zapadni slov. zvezi. Kaj je temu vzrok? Pomanjkljiva izobrazba! Večina teh izdajic ne ve, da pljuje v lastno skledo, ker dela ob času stavke. Med njimi so tudi izjeme, takozvani profesionalni skebje, katere imamo danes že tudi med Jugoslovani. To so ljudje, ki so našli trn v delu in delajo, kedar je štrajk, v mirnem času pa goljufajo svoje rojake za težko prisluženi denar, da žive malomarno življenje zaničevanega potepuha.

"Slovenska narodna podpora jednota", ki ima pod svojim okriljem svet slovenskega ameriškega delavstva, noče skebov. Krajevno društvo "Planina" je vključilo delavske izdajalec in s tem dokazalo, da v vrstah S.N.P.J. ni prostora za take ljudi.

Delal som do sedaj v 23 državah Unije in v 84 rudnikih. Nikjer pa nisem našel tako slabih delavskih razmer kakor tukaj. Zato sem pa vesel, kedar srečam Slovence, ki je član S.N.P.J., ker ta jednota vzgaja samozvestne ljudi, ki se ne dajo ameriškim kapitalistom izkoriščati poljubno.

Bratje delavci! Ako še niste člani S.N.P.J., tedaj se ji pridružite. Ona ne skrbi le v bolezni in nesreči po materinsko za svoje člane, marveč jih tudi uči, kako naj se borijo in organizirajo, da se do delavcem zboljšal njih tužni položaj.

Slovenski unijski rudar.

Durango, Colo.

V rudniku je ponesrečil br. Louis Brodnik. Levo nogo mu je zlomilo dvakrat in na prsih je hudo poškodovan. Dne 29. januarja so ga pripeljali v Durango v bolnico. Poškodovan je bil tako hudo, da ni nikdo mislil, da bo še kdaj okreval. Vendar se mu je zdaj že obrnilo na boljše in je upati, da bo popolnoma okreval. Ponesrečeni brat je član dveh jednot S. N. P. J. in neke angleške. Ta nesrečen dogodek zopet potrjuje, kako potrebna je podpora organizacija. Človek je vedno izpostavljen raznim nevarnostim in nikdar ne ve, kdaj pride vrsta nanj. Marsikdo, ki je bil član podporne organizacije in jo je pustil tjevidan iz malomarnosti, je kasneje obžaloval svoj nepremišljen korak, ko je bilo prepozno.

V Glasilu sem čital v zapisniku seje gl. odbora, da se je br. Ljudovít Pauček pritožil, ker ni dobil bolniške podpore. V svoji pritožbi navaja, da je pri svojem odhodu plačal za sedem mesecev tukajšnjemu društvu. To ne odgovarja resnici. V decembru 1911 je odpotoval v Denver, od tam pa v Pueblo. V društvu je zanj plačeval br. Martin Verce, ki je pa v marcu izjavil, da se je naveličal plačevati zanj. Ko sem mu pisal, koliko dolguje in naj prestopi k drugemu društvu, je res poslal toliko denarja, da je ostal še en dolar za mesec junij. Od junija ni bilo duha ne sluha o njem, dokler se ni javil bolnim v septembru in poslal tri dolarje.

Toliko v pojasnilo, da lahko sleherni uvidi, da se omenjeni brat ni ravnal po pravilih.

Delavske razmere so tukaj bolj slabe. Zato ne svetujem, da bi bratje hodili sem za delom.

Anton Blatnik, zapisnikar.

La Salle, Ill.

Že zopet imam poročati žalostna vest. Pretekli četrtek je umrl po dvamesečni bolezni brat Joe Novosel, član društva Triglav, št. 2 S. N. P. J. Omenjeni brat je že dalj časa bolehal in zdravniku so se izrazili, da je v prvem stadiju jetike. Vzrok smrti je bilo odporenje možganov. Tukaj zapuščala žalujočo udovo z dvema nedoročeno otrokoma, brata in nekaj drugih sorodnikov. Pokojni je prišel v Ameriko pred nekako sedmimi leti. Ves čas je delal v tukajšnji tovarni za cink, kjer je dobil bolezen, katerega ga je položila v prerani grob. Pogreb se je vršil v nedeljo popoldne ob ogromni udeležbi njegovih prijateljev in 7 društev. Cenjenim slov. društvom, katerega so se udeležili pogreba, izrekam na tem mestu, v imenu društva Triglav bratsko zahvalo, njegovim sorodnikom in obojtelji pa iskreno sožalje.

Lavo Zevnik, tajnik.

Naznanila in vabila.

Bessemer, Pa.

Pri društvu "Slovenske sestre" št. 167 so bile za tekoče leto izvoljene naslednje odbornice: Matilda Grubelnik, predsednica; Alojzija Serjak, tajnica; Marija Sedelnik, blagajnica. Društvena seja se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu.

A. S. tajnica.

Midway, Pa.

Društvo "Glas Naroda", št. 89 je na februarjski seji za Shaw Mine izvolilo br. Jožefa Janežič bolniškim obiskovalcem. V smislu društvenega zaključka se mora vsak brat udeležiti prihodnje seje dne devetega marca. Seja se vrši v navadnem zborovalnem prostoru in prične ob dveh popoldne. Na seji bo treba rešiti zelo

važne točke, zato je treba, da je vsak na seji navzoč, če tudi je malo oddaljen od društvenega seje.

Zato še enkrat opozarjam vse brate, da se naj seje vsakdo zanesljivo udeleži, da ne bo oporekanja radi zaključkov.

John Žust.

Chicago, Ill.

Društvo "Francisco Ferrer", št. 131 je sklicalo za dne 25. februarja izvanredno sejo v navadno dvorano. Seja prične ob osmih zvečer. Na dnevnem redu je zelo važna predloga za korist S. N. P. J. Vsak član(ica) naj se zanesljivo udeleži izvanredne seje.

J. M. tajnik.

Joliet, Ill.

Naznanjam vsem članom društva "Jolietška Zavednost", št. 115, posebno pa onim, ki niso bili navzoči na zadnji seji, da se bodo prihodnje vršile mesečne seje vsako tretjo nedeljo v mesecu in ne vsako drugo, kot je bilo do sedaj v navadi. Na zadnji seji smo zaključili, da se bo do konca tega leta plačevalo po 10c v društveno blagajno. Novim tajnikom je bil soglasno izvoljen br. John D. Kren.

Opozarjam vse člane(ice), da bi bodoče bolj redno in točno plačevali mesečne prispevke kot starem tajniku. Ravnal se bom strogo po pravilih. Sploh pa mislim, da ima vsakdo dosti časa, da do 25. v mesecu lahko poravnava a-sesment.

Prihodnja seja se vrši dne 16. marca ob devetih v navadni dvorani.

Člani(ice) bodimo složni. V slo-gi je moč, v razdruženju pa vpro-past.

John D. Kren, tajnik.

Orient, Pa.

Naznanjam vsem članom društva "Slovenski Delavec", št. 85, da se je v mnogo članih vzbudila želja, da si društvo nabavi svojo stavbo. O stvari smo razpravljali na seji dne drugega februarja. Navzoči člani so se soglasno izrekli za zastavo. Ker je bila udeležba nezadostna, se je ta točka odložila do prihodnje seje, ki se bo vršila dne drugega marca. Seje dne 2. marca naj se udeleži vsak član in naj na seji pove svoje mnenje odprto, da ne bo kasnejše ugovorov.

John Volk, tajnik.

Kako so spoznali kolero. 28. avgusta 1817. leta je dobila angleška vlada poročilo, da razsaja v Džisoru, ob Gangu, neznana, grozna kužna bolezen, ki je v nekaj tednih pobrala 6000 ljudi. Hastings, ki je poveljeval takrat četam ob Sindu, je slikal novo bolezen tako strašno, da se je vlada bala najhujšega. Tudi med njegovo vojaštvo je prišla grozotna bolezen. Bežati je moral in ko je čez osem dni prišel v Betvah, mu je ostalo le neznatno število moških in cest, po kateri je bežal, je bila posuta z mrlji. Značilno je to, da noben od angleških zdravnikov ni imel pojma o tej bolezni, čeprav je v Indiji že dolgo časa prej divjala in jo je poznalo prebivalstvo pod različnimi imeni. Ker so za njo umirali le domačini, se zdravniki niso dosti brigali za to bolezen. Tudi med angleškimi četami, ki so bile sestavljene iz domačinov, se je že večkrat pojavila, a noben Anglež se ni zmenil za to. Sedaj so bili popolnoma presenečeni in od groze so odreveneli. Prav tako prestrašeni so bili tudi Evropejci, ki je pričela razsajati po Evropi, potem ko je najprej v orientu grozotno gospodarila. Leta 1823. se je pojavila v Astrahanu, čez nekaj časa je prenehala. a leta 1829. je zopet nastopila, razširila se do Moskve, na Poljsko in se leta 1831. pojavila tudi v Nemčiji. Z grozo in trepetom je bilo prepoznano vse evropsko prebivalstvo tedaj, če prav je "dokazal" filozof Echtermeyer, da je ta bolezen barbarska in da se mora zato ustaviti ob mejah barbar-skih dežel. Ali kolera mu ni storila te usluge in na Dunaju in v Berlinu je zahtevala ogromno žrt-ev.

Nad dva milijona frankov. v zlatu in bankovcih so našli delavci, ko so prezidavali hotel Alcantara v Gentu v Belgiji. Denar, 2.460.000 frankov, je bil v kaseti.

IZ GLAVNEGA URADA

ZAPISNIK

jednotine seje, katere se je vršila 22. januarja v navzočnosti glavnega in pomožnega odbora.

Brat Potokar otvori sejo, na kar se prečita zapisnik zadnje seje in sprejme, kakor je bil čitan.

Na to pozove brat predsednik novoizvoljene odbornike, da naj zavzamejo svoja mesta, za katera so bili izvoljeni na zadnji konvenciji v Milwaukee, Wis. Po pozivu prevzame brat Skubie kot drugi podpredsednik predsedniško mesto in brat Kuhelj mesto zapisnikarja.

Prične se razprava, ali naj se na prvi seji še prizna starim odbornikom pravico do glasovanja. Po kratki razpravi se jim prizna pravo do glasovanja.

Brat tajnik predloži plačilno nakaznico br. Omana, člana društva št. 32, in sicer za celo bol. pod. v znesku \$273.00. Na podlagi podatkov se sklene, da se mu izplača bolniško podporo.

Br. tajnik predloži zadevo br. Zupančiča, člana društva št. 32, kateri je že dlje časa bolan in prosi za odpravnino. Zdravniška izjava se sicer glasi, da je neozdravljivo bolan, vendar pa ni popolnoma jasna. Po debati, v katero posežejo Terbovec, Verderbar in Zevnik, je bil stavljen predlog da se sporoči društvu da naj preskrbi bolj natančne podatke. Predlog se sprejme.

Br. Zevnik omenja, da je potrebno, da bi v zapisnik pisali imena predlagateljev, ker provzroči čestokrat osebno sovraštvo. Br. Bostič povdarja, da naj bodo tudi imena v zapisniku, ker so seje javne. Sprejet je bil predlog, da imena predlagateljev ne pridejo v zapisnik.

Br. tajnik predloži zadevo br. Lužarja, člana društva št. 32, in prečita zdravniško izjavo, ki se glasi, da je neozdravljiv. Br. tajnik pojasnjuje, da ima omenjeni član dobiti še nekaj podpore. V razpravo poseže br. Terbovec in pojasnjuje, da prosi le za odpravnino. Govornik je mnenja, da je za jednoto boljše, ako se ga odpravi z odpravnino. Predlog je bil stavljen in sprejet, da dobi odpravnino.

Br. tajnik prečita še prošnjo omenjenega člana, v kateri prosi, da bi mu glavni odbor dovolil prositi pri družtvih za podporo. Predlog je bil stavljen in sprejet, da se mu prošnja za sedaj odkloni, vendar pa lahko kasneje svojo prošnjo ponovi.

Br. tajnik predloži zadevo br. Kočevarja, člana društva št. 29, kateri se nahaja v norišnici. Prečita tudi pismo njegove žene, katere zahteva bolniško podporo. Brat tajnik poroča, da je bila podpora še enkrat nakazana, pa društvo ji ni oddalo čekov, ker je imelo za to gotove uzroke. Vслед tega je zahteval, da mu društvu vrne čeke. Iz njenega pisma je razvidno, da je bila radi pomanjkanja prisiljena iskati zavetja pod tujo streho. To sta potrdila tudi člana, ki sta jo obiskala. Oba poročata, da so otroci v bednem položaju. Po daljši razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se ji izplača bolniško podporo in društvo naj pa pazi, da se bo z otroci ravnalo pravilno.

Br. tajnik predloži zadevo br. Broziča, člana društva št. 11, kateri je dobil že vso podporo in sedaj je zopet bolan. Po zdravniški izjavi se razume, da je bolezen v zvezi s prvo boleznijo. Predlog je bil stavljen in sprejet, da se društvo naznani da naj zahteva od njega polico in se naj v bodoče izplačuje bolniško podporo iz odpravninskega fonda.

Br. tajnik predloži protest društva št. 53, ki protestira, ker se niso vpoštevali glasovi društva pri splošnem glasovanju za dom jednote.

Br. tajnik predloži društveno glasovnico v pregled vsem odbornikom. Odborniki so se prepričali, da glasovnica ni bila pravilno izpolnena, pa tudi je bila prepoznano poslana glavnemu uradu. Po daljši razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se predlog položi na mizo, obenem naj se pa obvesti društvo, da lahko vzame iniciativno in stavi predlog za splošno glasovanje, da naj S. N. P. J. ne gradi svojega doma.

Br. tajnik predloži protest društva št. 158, katerega je društvo poslalo uredniku "Glasila". Protest glede splošnega glasovanja je v jedru kot prvi.

Br. tajnik predloži glasovnico, ki ni izpolnena pravilno, zaeno je pa bila odposlana glavn. uradu prekasko. Stavljen in sprejet je bil predlog, da se društvu sporoči kot zgoraj omenjemu, ki je tudi poslalo svoj protest zavoljo doma.

Br. tajnik prečita dopisa (pritožbe) obeh strank društva št. 140. Predlog je bil stavljen in sprejet, da naj društvo poravnava afero.

Br. tajnik predloži zadevo, br. Mazzona, člana društva št. 177. Br. Mazgon se je poškodoval na roki, in sicer na treh prstih. Omenjeni član prosi za odškodnino. Ker se je br. Mazgon poškodoval še pred konvencijo in predno so bila v veljavi nova pravila, se sklene, da se mu ne izplača odškodnine.

Br. tajnik predloži zadevo br. Lesarja, člana društva št. 69 kateri ponovno zahteva bolniško podporo v znesku \$60.00. Predlog je bil stavljen in sprejet, da se ostane pri sklepu in se mu ne izplača bol. podpore.

Br. tajnik predloži zadevo sestre Udovihove, članice društva št. 102. Sestra Udovih zahteva še \$7 podpore. Br. tajnik poroča, da ni imel plačilne nakaznice, katere se je izgubila na konvenciji, ali pa je med drugimi listinami in pismi v enem zaboju, ki so bile na konvenciji. Ker je vedel, da jo je zdravil zdravnik SNP.J., je vprašal njega, koliko časa je bila bolna. Zdravnik je navedel 21 dni. Toliko je tudi nakazal. Po daljši debati je bil sprejet predlog, da se ji ne izplača bolniške podpore.

Br. tajnik predloži zadevo br. Arčula, ki zahteva dnevniice radi zgube časa pri katastrofi v Cherry, Ill. v smislu zaključka zadnje konvencije.

Br. tajnik poroča, da br. Arčul še ni oddal društvene blagajne jednote, kar bi moral storiti že zdavnej. Sprejet je bil predlog, da se br. Arčulu izplača določena vsota, kedar bo jednota izročila društveno premoženje.

Br. tajnik se pritožuje, da ga br. Banzon, tajnik društva št. 178 napada z psovskami v uradnem "mesečnem poročilu" in zahteva, da se v tem kaj ukrene. Po daljši debati se je sprejelo, da naj se mu da ukor, žaljivke pa prekliče. Br. tajnik vpraša, kako bo sedaj z glavnim uradom? V svojem govoru povdarja, da je zadnja konvencija odredila, da jednota preskrbi urad. Tekom razprave so vprašali br. Verderbarja, koliko bi zahteval za najemnino, kurjavo, luč in čiščenje, ako bi oddal prostore za urad jednote. Br. Verderbar izjavi, da zahteva en dolar na dan.

Odborniki ugovarjajo in pravijo, da je najemnina previsoka. Priporočajo mu, naj postavi primerno ceno. Na to se izreče za \$20 mesečno in sicer do 1. maja. Končno se sprejme predlog, da se mu plača \$15.00 mesečno do 1. maja, po prvem maju se bo sklepalo zopet za bodoče.

Br. tajnik vpraša, kje naj se naloži premeščeno premoženje jednote. Sklene se, da naj se denar naloži varno.

Br. tajnik poroča, da je treba nabaviti železno omaro, v kateri bi se hranile jednotine listine, da bi bilo varneše pred ognjem. Sprejme se predlog, da se naroči omaro, da bodo listine pred požarom na varnem.

Br. Zevnik, kot sedajni nadzornik poroča, da ni prišel mednik "Glasila" k reviziji, ter da je s tem podaljšao delo. Brat Zavertnik pojasnjuje, da ni zavlekal dela, ker je sporočil pravočasno nadzornikom, da lahko pregledajo njegove knjige v pondeljek, ali pa v torek popoldne. V torek popoldne in v sredo da nima časa, ker bi moral zaostati list. Pojasnilo se vzame na znanje.

Na dalje poroča br. tajnik, da je pozval br. Goloba, novo izvoljenega nadzornika, da naj pride k reviziji. Br. Golob je sporočil, da pride, vendar pa ni prišel, kar je podaljšalo čas za revizijo.

Po daljši razpravi je bil stavljen in sprejet predlog, da se vsakemu odborniku, ki ne bo izvrševal svojih dolžnosti vzame man-

dat, na njegovo mesto pa izvolijo potom splošnega glasovanja družega odbornika. Za opravičljiv vzrok velja le bolezen. Ob eni po noči zaključijo br. Skubie sejo. Joseph Kuhelj, zapisnikar, L. Skubie, podpredsednik.

Društvu "Orel", št. 109 v Ladysmith, B. C. je glavni odbor dovolil, da se sme obrniti za pomoč na vsa krajevna društva S. N. P. J. Bratje omenjenega društva so po poklicu rudarji in za pet mesecev na štrajku. Pičli prihranki so pošli; bratje omenjenega društva in njih družine vsled tega izpostavljeni gladi in pomanjkanju. Ako jim ne prisilimo na pomoč, bodo prisiljeni kloniti svoj tilnik zopet pod kapitalistični jarem, ne da bi vzile petmesečnemu junaškemu boju kaj dosegli. Vsak cent je dobrodošel našim stankujočim bratom in pomaga, da se jim ne bo treba vrniti pod starimi pogoji v sužnost. Br. Joe Pečjak, tajnik omenjenega društva bo v kratkem razposlal prošnje vsem krajevnim društvom. Bratom in sestram priporočamo, da jim pomagajo po možnosti, ravnaajo se po reku: Vsi za enega, eden za vse! — Kdor hitro da, dvakrat da!"

Zakaj je bilo pretečeno poletje tako hladno?

Od junija pa do decembra lanskega leta so bili vsi meseci nenavadno hladni. V poletnem času ni bilo po srednji Evropi nobene vročine, deževalo je možno in mnogo, tako da je mnogo rek preplavilo obrežja. V primeri s predlanskim vročim poletjem 1911 je bilo lansko leto prav malo dni, ki so bili prikladni za kopanje na prostem. Kadar je stal toplomer najvišje, še vedno ni dosegal navadno mero toplote. Tudi jesen je bila vsa hladnejša kakor običajno in september je bil najmrzlejši vseh mrzlih mesecev. 150 let ni bil september že tako mrzel kakor v letu 1912. Božični mesec je na bil zopet mnogo toplejši kakor druga leta. V "Meteorološkiše"Zeitschrift" so pojasnila o vzrokih izredno mrzlega poletja 1912. Opazovali so, da so bile zgornje zračne plasti zelo kalne, kakor že več let ne. Nebo je bilo sivkasto belo, nikdar se ni bleščalo v čisti modrini, včasih je bila temnačest posebno pestra in zjutraj je bilo nebo navadno najbolj mračno. Te izpremembe nebesne barve so se pojavile v prvih 21. junija 1912. Opazovali in raznih delov Evrope so javljali o skalenju neba, ki je bila najočitnejša ob jasnih dnevih. V jasnih nočeh niso bile zvezde tako svetle in mesec je imel rdeč ali vijoličast svit. Profesor Wolf iz Heidelberga je opazil, da za bila solnce in mesec včasih rjava. Profesor Maurer iz Curiha je v pozarjal na to, da je svetilo solnce poleti le medlo in na aparatih ki zaznamujejo solnčni svit, so bile risbe drugačne kakor druga leta. Proge, ki jih užigajo žarki na poseben papir, so bile ožje kakor prejšnja leta. Včasih so bile proge celo le ozka, slaba nitka in žarki so začrtavali proge pogosto šele pol ure ali celo uro po solnčnem vzhodu. Takozvani Bishopov krog se je zopet pojavil. Ta krog je razkril pred leti Bishop po izbruhu Krakatava na Honolulu. Bishopov krog, ki je raznozbarven, se pojavi le tedaj, če plovejo po višjih zračnih plasteh prašni delci. Višje zračne plasti so bile v preteklem poletju zelo motne. Vsi, ki so napravili polete z zrakoplovi, so to komšturali. V višini 9000 metrov je bil zrak vse drugačen kakor navadno. Skalitev višjih zračnih plasti se opazovali tudi na Tirolskem, v Švediji in na Ruskem. Le v zapadni Rusiji je bilo pretečeno poletje lepo, suho in vroče. Hladno, mokro vreme v pretečenem poletju je torej povzročila skalitev zgornjih zračnih plasti, ki je izginila šele v začetku oktobra. Prašni delci so se tedaj približavali zemlji. Da je prišel prah v višje zračne plasti, je pa povzročil izbruh ognjenika v začetku poletja na Aleutih. Zaradi nečistih zračnih plasti nismo mogli solnčni žarki tako močno prodreti na zemljo.

Vesti iz domovine.

LJUBLJANA IN KRANJSKO.

— Ruske in talijanske navade v avstrijski vojni upravi? Že nekaj časa razgraja po meščanskem časopisu sita dobrodelnost, ki si je topot izbrala za svojo žrtev avstrijsko vojaštvo, zbrano ob srbski meji. Javni uradi in zarjavele grofice — vse dela z zavahanimi rokavi, da iztisne iz avstrijskega prebivalstva čim več srebra za plemenito stvar in da oslaja vojaka trdo službo na meji. V resnici se je tem profesionalnim dobrodelnikom posrečilo zbrati nad milijon kron, h katerim je gospoda prispevala ognjevit besede in ljudstvo svoje groše. Dasi smo mnjenja, da je to patriotično beračenje strašno nespodobna stvar, ker je naloga države, ki pošilja mlade ljudi iz delavine na mejo, da jim zagotovi čim najudobnejše življenje, kakor je v hudi mejni službi sploh mogoče, vendar pa je dolžnost vojne uprave, ki nadleguje javnost s svojim beračenjem, da pravično in pošteno razdeli nabrane svote. Kako so bili avstrijski obmejni stražarji bogato obdarovani, nam kaže naslednje pismo, ki ga je odstopil nekdo "Zarji" na uporabo in ki se glasi:

Teodo, 20. januarja.

Cenjeni prijatelj!

Na ogled Ti pošiljam "veliko" stekleničico, darilo pridnim vojakom na meji. Vsako tako stekleničico si je šest mož po bratovsko delilo, delilo z jedilno žlico, a vseh šest žlic ni bilo polnih. (Steklenica ne meri niti šestnajstink!) Od tistih tisočakov kron, ki jih je Avstrija za nas nabrala, ni nihče videl niti vinarja; zdi se nam, kakor ob rusko-japonski vojni, ko darila niso prišla nikdar obdarovanim vojakom v roke. Prosim Te, pokaži to veliko darilo, ki smo ga dobili, mojim tovarišem in pa gostilničarju, kamor sem navadno zahajal; potem pa pošli stekleničico s pismom moji ženi in ji tudi povej, da o božičnih praznikih menaža ni bila prav nič poboljšana in tudi večje plače nismo videli. Zaman se vprašujemo, kam je prišlo tistih sto tisoč kron, o katerih se mnogo govori, da so bile nabrane za nas? Kam so prešle? Ali kaj veš, zakaj nas še ne pošljejo domov? Piši mi, za kaj gre sedaj. Mislim, da bomo še veliko moč tukaj praznovali. Vreme je zdaj strašno slabo, dežuje že nekaj dni nepretrgoma.

H koncu Te prav lepo pozdravljam in vse najine tovariše in Vam voščim vsem prav vesel pust, pa Vas prosim, da se spominjate prijatelja.

N. Iz pisma, katerega je pisal rezervist svojem prijatelju je spoznat, da od nabranih "kron" niso dobili mnogo vojakov, pač pa so se prijele nekaterih oseb po zgledu ruskih intendantov v rusko-japonski vojni in talijanskih dobrodelnikov in častnikov v Trilpolitani.

— Zaradi razžaljenja Veličanstva sta bila pred ljubljanskim sodiščem obsojena čevljarški pomočnik Janez Blaž iz Ljubljane na 15 mesecev in Avgustin Enzi, slikarski pomočnik s Koroškega, na 4 mesece ječe. Res piškava je taka čast, katero morajajo varovati kazenski paragrafi.

— Smrt vsled razburjenja, ker je bil klican k sodnji. Z Gorenjskega v Ljubljano se je pripeljal Anton Zupan iz Mlinega pri Bledu. Bil je klican k sodnji, kar ga je jako razburjalo. V gostilni "pri Figovu" je Zupan omedlel, nakar je bil z izvoščkom pripeljan v deželno bolnišnico. Tu se je kmalu zavedel in navidez je bil zopet popolnoma zdrav. Vstal je, da bi šel nazaj v mesto, nakrat se je pa zgrudil na postelj in v par trenutkih je bil mrtev.

— Iz vlaka skočil. Viljem Sepe, 25 let stari kovač in premogokop v Zagorju, je bil tako nepreviden, da je, preden se je vlak na domačem kolodvoru ustavil, skočil iz železniškega voza. Pri tem je nesrečno padel, si na desni roki prerezal žilo in se težko poškodoval.

— Poskušen samomor. V prenočišču v Kolodvorski ulici se je v samomorilnem namenu v prsa ustrelil elektrotehnik pri kočevskem rudniku Jož. Korun, rojen

21. marca 1886 pri Sv. Rupertu, občina Braslovca v Savinjski dolini. Ker je bil še zelo pri moči in je upati, da okreva, je na lice mesta došla policijska komisija, ki si je topot izbrala za svojo žrtev avstrijsko vojaštvo, zbrano ob srbski meji. Javni uradi in zarjavele grofice — vse dela z zavahanimi rokavi, da iztisne iz avstrijskega prebivalstva čim več srebra za plemenito stvar in da oslaja vojaka trdo službo na meji. V resnici se je tem profesionalnim dobrodelnikom posrečilo zbrati nad milijon kron, h katerim je gospoda prispevala ognjevit besede in ljudstvo svoje groše. Dasi smo mnjenja, da je to patriotično beračenje strašno nespodobna stvar, ker je naloga države, ki pošilja mlade ljudi iz delavine na mejo, da jim zagotovi čim najudobnejše življenje, kakor je v hudi mejni službi sploh mogoče, vendar pa je dolžnost vojne uprave, ki nadleguje javnost s svojim beračenjem, da pravično in pošteno razdeli nabrane svote. Kako so bili avstrijski obmejni stražarji bogato obdarovani, nam kaže naslednje pismo, ki ga je odstopil nekdo "Zarji" na uporabo in ki se glasi:

— Obsojeni mlekarici. Pri Ljubljanskem okrajnem sodišču sta bili obsojeni mlekarici Frančiška in Marija Colnar iz Ježice. Pred božičnimi prazniki sta primešavali mleku vodo. Marija Colnar je bila obsojena na 20 K Frančiška Colnar pa na 10 K globe.

— Nepošteni mokaarji. Franc Andovec, trgovec na Pogačarjevem trgu, Uršula Zupančič, branjevka na Poljanski cesti, Franca Čizman, branjevka iz Tacna, in Janez Vrečko, mokaar na Mestnem trgu, so primešavali ajdovi moki riževo moko in jo seveda prodajali za pristno moko. Vsi štirje so bili obsojeni pred ljubljanskim okrajnim sodiščem, in sicer vsak od njih na 20 K globe ali pa na 48 ur zapora.

Pač malenkostna kazen za goljufje, ki z manjvrednimi živili sleparijo delavce.

— Demon alkohol. Anton Milharčič, občinski tajnik na Razdrtem je bil strastno vdan pijanci. Umevno je, da kot tak ni mogel posebno vestno izpolnjevati svojih službenih dolžnosti. Bajje mu je prišlo na ušesa, da išče župan drugega tajnika. To ga je še bolj razburilo in sklenil je, najbrže v pijanosti, končati svoje življenje. V občinski pisarni je dobil na neki omari steklenico z lizolom, ki se je rabila za razkuževalne namene. To je vzel in izpil ter umrl.

Tatinska družba aretirana. Policijska je aretirala 22letnega plakaterja in snažilca oken Karola Schwennerja, ki je stanoval v podstrešju v trnovskem predmestju skupno z dvema ženskama in v hotelih kradel, kar mu je prišlo pod roko. Poleg žensk, ki so jih tudi zaprli, je bil v zvezi s tatvini tudi brezposelni trgovski sluga. Vse aretirance so izročili sodišču.

— Ljubljanska policija — strežakja podjetnikov. Hotelski sluga A. L. pri g. Hügerju v Tivoliju je izstopil iz službe in zahteval pri obračunu znesek v zmislu sklenjenega dogovora. Hotelir je L. ovo zahtevo odklonil, izzval prepri in dal aretirati slugo. Na magistratu je bil sluga zasilan in kajpakda takoj izpuščen na svobodo, ker je bila aretacija povsem neopravičena. Policijska je napram podjetnikom tako postrežljiva, da aretira delavca kar tjavendur, ne da bi se prej prepričala, ali je aretacija utemeljena, ali ni. Gotovo bi policija ne šla s tako vneto na delo, ako bi delavec "dal aretirati" svojega gospodarja.

— Sin ubijalec. V Hrastju pri Cerkljah na Dolenjskem je slaboumni Janez Granc prišel v domači hlev, kjer je dobil svojega sina Jožefa Gramca. V hlevu sta se pričela slaboumni Janez Granc in njegov sin Jožef nekoliko prepirati. Pri tem prepiru je sin prijel za bičevnik ter z debelim koncem očeta tako močno natepel po glavi, da je oče dobil težke telesne poškodbe. Jožefa Gramca so kmalu po tem dogodku izročili sodišču v Krškem. Janez Granc je vsled zadobljenih poškodb umrl.

— Smrtonosna stava in njene posledice. V gostilni blizu Bleda je staval Anton M. z izvoščkom Jurjem K. za pet kron, da izpije zaporedoma 10 šestnajstink žganja. Natakarija je torej nalila in po mizi razvrstila 10 polfrakeljev doma zmešanega špiritoveca. Fant se jih je pogumno lotil in jih vase zvrčal brez odmora, drugega za drugim vseh deset, dobil je stavo in bil v treh urah mrtev: ubil ga je alkohol. Zdar sta pa imela izvošček in natakarija pri ljubljanskem deželni sodnijski glavno razpravo; državno pravdnstvo jih je tožilo, da sta sokriva smrti Antona M., prvi zaradi stave, druga ker je prinesla smrtonosno količino špiritoveca. Obsodili so oba, izvoščka na 6 tednov, natakarijo na 3 tedne hudega in poostrelega zapora.

— Kakor v opereti. Stara naveda je, da policija "veliko obetajoče" hudodelce fotografira in

njih slike shranjuje v takozvanem hudodelniškem albumu. Nekoga popoldne so se na Ljubljanski policijski stražnici ravno pripravljali, da pošljejo hudodelca P. fotografirati. Ko pride na stražnico priletel mošček K., že po vnanjem soditi sluga trgovske hiše, hoteč naznaniti, da je našel na cesti 30 vreč. Poslujoči stražniški vodja mu veli počakati. Vodja nato pozvoni in dolg stražnik se prikaže, kateremu naroči: "Vzemite P. in peljite ga fotografirati!" Stražnik gre, opaše sabljo in ko se vrne, stopi k čakajočemu slugi: "Pojdiva!" Sluga si misli: "No, pa pojdiva; gotovo imajo pisarno za najdene stvari kje zunaj."

Stražnik ga pelje nato po Stritarjevi ulici čez frančiškanski most, Marijin trg in slugi začne vroče postajati, češ, pisarne za najdene stvari vendar ne more magistrat imeti tako daleč zunaj. V svoji ponižnosti dvigne oko k možu po stave rekoč: "Gospod, mene je sram! Ljudje me tako gledajo! Kam me pa peljete? Saj vendar nisem nič napravil!" Prezirljivo ga pomehi oko postave od nog do glave, češ, vsak falot se potem dela nedolžnega, ko ga dohiti roka pravice, in pravi: "Tiho! Služba je služba!" In močje sta nadaljevala pot, ker je sluga videl, da je vsak boj s polumesečem brezupen. Ko prideta v Sodnijsko ulico, ga stražnik pelje v svetel prostor in tu so naenkrat pričeli spravljati skupaj različne orodje in stražnik mu je velel vsteti se na stol in roke na prsih prekriti. Smrten strah je ubogega sluga spreletaval, ko so postavili preden aparat z dolgo naprej štrlečo cevjo. Vendar ljubezni pospod pri aparatu ga je potolažil, češ, da ga bodo fotografirali. Sedaj si sluga zopet ni znal tolačiti do brosrčnosti ljubljanske policije, da ga pusti na stara leta zastoj fotografirati, dokler nista prišla s stražnikom nazaj na magistrat in ga je stražnik peljal k ječarju: "Tega-le falota dajte nazaj v luknjo!" se je glasilo povelje. Ječar, moder mož, pa se je branil, češ, da tega hudodelca niti ne pozna. Šele sedaj je K. razjasnilo, da so ga zamenjali s hudodelcem in dejal je: "Kaj človeka vse ne doleti toliko sem star, a nikdar še nisem imel opraviti z gosposko, tako sem bil pošten, a sedaj bi pa kmalu sedel v ječi kot hudodelec."

ŠTAJERSKO.

— V spomin padlim žrtvam. Dne 26. januarja 1905 se je v Trbovljah pomikal velikanski sprevod proti pokopališču; rudarji so spremljali k zadnjemu počitku šest svojih v službah rudniškega kapitala padlih tovarišev. Do malega vsako leto so rudarji v Trbovljah na ta dan počastili spomin na svoje nesrečne tovariše. Tudi letos ob 8 obletnici so spomin ubogih žrtv počastili na kar najslavnejši način. V ta namen so povabili vse rudarsko delavstvo v Trbovljah z ženami vred, da se je v nedeljo, dne 26. januarja 1913 do 3. popoldan v polnem številu zbralo na dvorišču "Delavskega doma", od koder se je pričel točno ob 3. pomikati sprevod z rudarsko godbo na čelu proti pokopališču. Na pokopališču je bil primeren nagovor, rudarski pevski zbor "Vzajemnost" je zapel tri žalostinke, rudarska godba je zaigrala dva žalna zbora. V sprevodu so nosili tudi vence.

— Škandalozne razmere v mari-borski bolnici. V tožbi zaradi razžaljene časti, ki jo je vložil upravitelj bolnice zoper ondotne zdravnike, so prišle na dan prav škandalozne reči; med drugim je javnost izvedela, da je slušatelj medicine opravljal samostojno težke operacije nad bolniki, da so morali ranjenici dolgo ležati brez zdravniške pomoči, ker ni bilo pri-marija od nikoder. Deželna poslanska socialistična Horvatek in Schacherl sta v tej zadevi protestirala pri deželnem odboru, ki pa se ni zganil. Sedaj je namestništvo izdalo strog odlok, v katerem nalaga podrejenim političnim oblastim, da take škandalozne slučaje takoj naznanijo pristojnemu kazenskemu sodišču.

— Nesreče pri igranju s pištolo. V starem gradu pri Vidmu sta se igrala z neko staro pištolo posestnika sinova Franc Umek in Janez Presker. Presker je prosil Umeka, naj mu da pištolo, da bo ustrelil. Umek je nabil pištolo s

kamenjem in smodnikom, ter jo dal Preskerju. Ta jo je sprožil. Vsled premočnega naboja pa se je razletela. Presker je bil od naboja smrtnonevarno poškodovan. — Iz Radgone poročajo: Fanta Janez Zadravec in Fr. Selher sta se igrala s pištolo. Selher je s pištolo pomehl Zadravcu na čelo in rekel, da ga takoj ustrelji, če ga ne bo prosil. Zadravec ga je res prosil, naj tega ne stori. Selher pa je vseeno sprožil in naboj je šel Zadravcu pod ošesom v glavo ter ga smrtnonevarno ranil.

— Ogenj v premogovniku. Ob kranjsko-hrv. meji blizu Samobora ima neki Klepac velike gozdove, ki stoje na velikih premogovnih skladih. Pred prilično petimi leti so se tam tudi premog kopali, pozneje pa kopanje opustili. Pred več časom je pa začel premog v opučenih rovih goriti in gori že dlje časa. Na gašenje ali zadušenje ognja ni zaradi velikih stroškov misliti. Podzemeljski ogenj škoduje silno gozdom. Ob življenju sta bila tudi že dva kmeta.

— Smrtna obsodba. 14. septembra lanskega leta so našli v bližini Judenburga v vreči nago moško truplo brez glave. Stegna so bila od telesa popolnoma odrezana, skočni sklepi in levi sklep na kolenu so bili odprti, oprsje je bilo med tretjim in četrim rebrom odprto in prsna žila prerezana. Truplo je bilo popolnoma brez krvi, iz česa se je sklepalo, da je morilec odrezal glavo in stegna svoji žrtvi šele po izvršenem umoru.

Glave še do danes niso našli. Dolgo časa niso mogli dognati, kdo da je umorjenec in kdor morilec. 22. septembra je pa posestnik Jurij Schwarz naznanil oblasti v Judenburgu, da že dlje časa pogreša svojega brata Franceta. France je služil pri svojem bratu za hlapca in ga je večkrat pošiljal tudi, da nakupuje zamj konje. Jurij Schwarz je spoznal v umorjenca z vso gotovostjo svojega brata. Morilec je pa svojo sled pokazal s tem, da je odpošiljal Juriju Schwarzu brzojavke, zadnja je bila iz Ogrskega in naznanila, da se odpelje brat v Lvov. Ker se je pa Schwarzov brat podpisoval na brzojavke, ki jih je pošiljal s kupčijskih potovanj bratu, vedno "brat", a na sedanjih brzojavkah se je glasil pa podpis "Franc", je bilo jasno, da so brzojavke manever, s katerim je hotel morilec preslepiti Jurija Schwarza. Poizvedbe za morilecem so bile uspešne. Morilec je bil 42letni Dominik Pole, ki je bil že 16krat predkaznovan. Z umorjenim Schwarzem je bil dobro znan. Prigovarjal mu je, da naj zapusti brata, in da bo sta potem skupaj ponarejala denar. Franc Schwarz se je dal res pregovoriti. Jurija Schwarza je pa pregovoril, da je dal bratu, ko ga je poslal na kupčijsko potovanje, namesto 600 K 2000 K. 3. septembra je prišel Franc Schwarz k Poleu in Pole ga je ponoči umoril. Njegovo truplo je naložil v kovčeg in je odpeljal na mesto, kjer se je potem našel. Pole je pred sodiščem vse tajil, a ni mu pomagalo, ker so vsi dokazi jasno pričali, da je on izvršil umor. Porotniki so obsodili Polea na smrt. Njegov zagovornik je po vložil proti obsodbi ničnostno pritožbo. Porotna obranava v Ljubnu proti Poleu je trajala teden dni in je veljala 30.000 K.

— Roparji na delu. Posestnik Jožef Lupšina iz Sel se je peljal te dni s svojim 15letnim sinom v Zagreb prodajat seno. Ko sta se s sinom pozno ponoči domov vracala, so ju v hrvaški vasi Sibac blizu štajerske meje napadli neznan roparji ter od Lupšine denar zahtevali. Pri tem so mu grozili, da ga ustrelijo, ako jim ne izroči denarja. Ker ni bil mož voljan, so mu odpregli konje od voza, vrgli na tla ter ga hudo pretepili. Nato so potegnili z voza še očeta. Eden od zlikovcev ga je železom udaril po glavi ter mu prizadjal težko rano. Nato so ga oropali in pustili oba ranjena ležati brez pomoči in pobegnili.

— Uboj. V Globokem so pili v neki gostilni posestniki Fr. Volovec, Janez Jagrič in Franc Branetič. Med potjo proti domu sta se Jagrič in Branetič sprila. Jagrič je Branetiča s polenom tako pretepel, da se je ta zavlekel v neko šupo v Bojsnem, kjer je ponoči brez pomoči vsled ran umrl.

— Nečloveški starši. Iz Sevnice poročajo: Zakonska Požun sta imela petletnega gluhonemega fanta, ki sta ga toliko časa pretepala in slabo hranila, da je fant dne 18. januarja umrl.

— Tatinska neveta. Iz Ljutomer poročajo, da je ukradla posestniku Jelenju v Logaroveh hrvaška rejenka Hemčič 1610 K. Dekle se je mislilo močiti in denar porabiti za doto. Neumnega dekleta so zaprli, denar je pa dobil Jelen nazaj.

— Zaradi dekleta. V Gaberjih pri Celju sta se tovarniška delavca Gođec in Robnik zaradi neke dekleke skregala in stepla. Pri tem je bil Robnik težko ranjen. Spravili so ga v bolnišnico.

— Mrtvega so našli v Črnem vrhu ob Taboru v Savinjski dolini v nekem gozdu mladeniča Nikolaja Rožanca. Bil je božjasten.

— Ubil se je v Solčavi v Savinjski dolini posestnik Jakob Gervolj, po domače Arlovčnik. Šel je na hlev po seno. Na lestvi mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da je kmalu nato vsled dobljenih poškodb umrl.

KOROŠKO.

— Tatvina na železniški progi. Pred postajo v Vratih je ukradel nekdo rdečo stekleno ploščo iz distančnega signala. K sreči so tatvino opazili, še preden je prišel prihodnji vlak, ki bi bil neopozorjen peljal na kolodvor in trčil v tovorni vlak, ki je ravno premikal vozeve. Ukradeno ploščo je našel železniški čuvaj na nekem kolu ob progi.

— Berač rešitelj. Neki berač je šel zvečer k posestniku Köchlu nedaleč od Beljaka, da prosi za miloščino. Ko je prišel pred hišo, je začutil hud smrad po dimu, odprl s silo vrata in našel celo družino že skoro zadušeno. Gospodinja je zakurila peč, preden je šla družina spat in zaprla bržkone iz neoprevidnosti dimnik.

— Zblaznel potnik. V hotel v Beljaku je prišel potnik in si najel sobo. Zjutraj je začel v sobi razbijati. Ko je prišla na poziv policijska straža, ji razgrajal ni hotel odpreti vrata, marveč je rekel, da se ne vda, ker ga preganjajo zaradi nekega umora v Solnogradu. Policijska je odprla s silo vrata, blazneža so oblekli v prisilni jopič in ga odpeljali v opazovalnico. V sobi so našli vse razbiti. Kdo je potnik, ne vedo, gotovo va je, da ni prišel iz Solnograda in se tam tudi ni izvršil noben umor.

— Smrt na ženitovanju. V Bistrici pri Pliberku se je vršilo v gostilni Marka Plečenika, po domače Šercerja, ženitovanje, katerega se je udeležil tudi posestnik Josip Hutter. Hutter je bil zelo dobre volje in se je kmalu poslovil. Nekoliko po njegovem odhodu pa ga je našel gostilničar na dnu stopnice mrtvega. Bil je ranjen na glavi in iz ust mu je tekla kri. Hutter se je bržkone opotekel na stopnicah in padel.

— Na železniškem mostu čez Dravo pri Beljaku je dohitel vlak vojska lovea, ki se ni mogel pravočasno umakniti. Stroj ga je priptisnil ob ograjo in ga težko poškodoval.

TRST.

— Vlom v Barkovljah. Ponoči je zasačil neki redar, ki se je vračal iz službe, tri neznance, ki so vdrli v trgovino Ivana Črnigoga. Redar je tekel takoj na stražnico in se v kratkem vrnil s 4 stražniki. Dobili so vlomilce v trgovini, kjer so vrtali blagajno. Ko so vlomilci videli, da so zasačeni, so začeli streljati. Toda zadeli niso nobenega stražnika. Tudi stražniki so parkrat ustrelili, toda v zrak. Nato so vlomilce prišli in jih odveli na policijo. Vlomilci so 20letni fantje. Pri njih so dobili ameriškanski sveder najnovejše konstrukcije.

— Eksplozija na parniku. Mornari so prinesli na parnik "Nascio" skrivaj dinamitne patrone, katere so nameravali porabiti za ribolov. Vsled neoprevidnosti ene-ga mornarja pa so te patrone eksplozirale v celici. Kabina in en del krova sta popolnoma poružena. Mornarja, ki je bil v celici,

ci, je strgalo na kose. Njegovega tovariša je vrglo daleč v morje. Potegnili so ga iz vode mrtvega. Enega mornarja pa so morali vsled težkih poškodb odpeljati v bolnišnico.

ISTRA.

— Ponesrečen zrakoplovec. Francoski zrakoplovec, linijski poročnik Robert Teufel, je pri poskušnjem svojega novega hidroplana v Pulju padel s precejšnjo višine in si zlomil desno nogo. Njegov tovariš je ostal nepoškodovan; hidroplan je popolnoma razbit.

VRNIMO VSAKEMU SVOJE.

Kaj je konfuznost? Konfuzno je, ako kdo zapiše: "Neumno besedilo ima njegov članek, ki je konfuzno od glave do nog." Do danes še nismo opazili pri in v nobenem članku glave in nog, pač pa prvo in zadnjo besedo. Piše se lahko tudi o jedru članka, ako se piše o vsebini članka. Glavo in noge pa prepuščamo takim bitjem, katere je narava obdarila z njimi.

Kaj pomeni na primer: "Besedilo vroča piscu zelo ubožno duševno spričevalo." Pisce pomeni, da človek, ki se prepara z zdravo človeško pametjo ni pisatelj ali časnika, marveč je pisarček, pisec, ki piše po papirju, da ga napolni, kakor če bi na pisalni stroj udarjalo tri leta staro dete. "Vroču piscu zelo ubožno duševno spričevalo" pa pomeni, da vroča piscu spričevalo velike duševne ubožnosti. Z drugimi besedami in na kratko: Would be pisatelj ali časnika je navaden tepec.

Zavoljo slovnice se pa ne moremo pripraviti s človekom, kateri nezna sklanjati samostalnika "hči" in svoje slovnično neznanje kaže v knjigi, ki bi morala biti brez takih kozlov, za katere se dobi v tretjem razredu ljudske šole trojko. Zelo "slovnično" se glasi na strani 23 v knjižici "Katastrofa Titanica: 'Rešil se je rojak Karun, 39 let star, in njegova 5 let stara hčer Ana.'" O družih kozlih ne govorimo, za katere se že v drugem razredu ljudske šole dobi "drite". Takih kozlov mgoli v "vseslovenskem" dnevniku in človeka ščiplje v trebuhu, ako čita najbolj "slovnično" urejen list.

Ker nečemo obdržati vse modrosti zase in želimo, da se "uka-željni" tovariši neke posebne vrste tudi nekaj nauče, bomo še raztolmačili, kaj pomeni beseda "besedilo," kedar se jo rabi z ozirom na vsebino v članku ali časnikarski vesti. V tem slučaju pomeni čenče, kakor pri govorniku, o katerem se piše, da je razpravjal v dolgi "govoranci".

Stavek "Besedilo vroča piscu zelo ubožno duševno spričevalo", naj se glasi za kolege, ki niso bistrih možganov: "Čenče, katere je zvezel 'would be časnika' v članek ali časnikarsko vest, dokazujejo jasno, da je 'would be časnika' navaden bedak." — To je malo neotesano, vendar pa jasno in razumljivo.

"Dulce est desipere in loco" je modroval kolega, ko je pisal svoje "duhovite" strelce. Mi mu pa odgovarjamo s nesmrtnim Shakespeareom: "Better a witty fool, than a foolish wit." Kolega, ki je prosil pojasnila, naj vzame to znanje, pa bo zdrav.

Dober počutek.

Vsak se rad dobro počuti, to je, biti prost bolečine in neprilik. Fizični dober počutek se doseže, ako damo pozornost vsakemu slabemu počutku ali nerednosti funkcije našega telesa. Navadno kako dobro zdravilo kot Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino, da hitro odpomoči, ker isto izčisti organe in jim daje novo moč. Isto segreje telo, ustvarja dober apetit, pripravi prebavne organe, da delujejo in pozitivno odstrani vse slabe počutke v želodcu in črevih. Isto se bi moralo rabiti proti zgubi apetita, flatulenci, neprebavnosti, kolecanju, proti bolečinam v želodcu in drohju, proti prtlju, glavobolu in proti splošnem oslabenju. Dobiha se v lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Trudne mišice in otrpljene člene nadrgnite z Trinerjevim Linimentom. — Advertisement.

GLASILO
Slovenske Narodne
Podporne Jednote

Izhaja tedensko.

LASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravnništvo:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vsa leta \$1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.

OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

OFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, \$1.00 per year.

CHICAGO, ILL. 31

Boj za kruh.

Spisal J. L. Engdahl. Za Sloven-
ce priredil J. Z.

Mejtem ko se je še boj vršil, so se sešli drugi kapitalisti v poslopju Knickerbocker Trust družbe v New Yorku dne 5. marca 1911, da se dogovore glede monopolizacije pekarske industrije. Vodja teh profitlačnih finančnikov je John W. Gates, večkratni milijonar in spekulat, ki je vsled svojih bankrotolomnih spekulacij postal svetovno znan. Gates je o pekarski industriji razumel le toliko, da bi vrgla ogromen dobiček, ako se jo preorganizira v praviem kapitalističnem duhu. Nekaj se je naučil pri organiziranju jeklarškega trasta. Spoznal je, da jeklo rabijo povsod in da mora osredotočena jeklarška industrija dati ogromen dobiček. Vsak človek je prisiljen jesti kruh in Gates je vedel, da je denar v krušnem monopolu, sodeč s kapitalističnega stališča, prav dobro naložen. Nekateri dvomiljenci so trdili, da bodo kruhojedci prenehali jesti kruh. Ravnoisto so trdili, ko se je ustanovil mesarski trust. Gates je pa vedel, da so ljudje vseeno jedli meso, ko se organizirali mesarski trust in da je J. O. Armour, mesarski kralj potegnil od vsake delnice 33 in jedno tretjino odstotkov dividende, kar je v resnici velik dobiček. Zato se je Gates odločil za krušni trust in svoj denar zastavil na dobro in zanesljivo karto.

To so bili vzroki, da so se 15. marca pod vodstvom Gatesa zbrali zastopniki naslednjih trdstv, da se posvetujejo o ustanovitvi krušnega trasta: Banner Baking Co., Cincinnati, Ohio; American Bread Co., St. Louis, Mo.; Collins Baking Co., Buffalo, N. Y.; Deimin-ger Bros., Rochester, N. Y.; George G. Fox, Boston, Mass.; Reynolds Bread Company, Columbus, Ohio; Russel-Spalding, Bingville, Ky.; Leary Baking Co., Washington, D. C.; Freihofer Baking Company, Philadelphia, Pa.; Atlas Bread Co., Milwaukee, Wis.; City Bread Co., Baltimore, Md.; McKinney Bread Co., St. Louis, Mo. in Schulze Baking Co. Chicago, Ill. Zadnje treba zamjenjati s Shults Bread Co. iz New Yorka.

Kapitalisti, ki so imeli finančno silo J. W. Gatesa za seboj, se niso hoteli zadovoljiti z drobtinami. Zato so oglašali, da je treba družbo inkorporirati za najmanj \$30.000.000.

Značilno za to konferenco je tudi, da so se konference udeležili zastopniki pekarn iz mest, ki so vzhodno od reke Missouri. Nobeden med navzočimi ni zastopal pekarn, ki bi posegala v delokrog Shults Bread družbe ali Ward Bread družbe. To dokazuje, kako daleč se je razvila monopolizacija kruha. Podjetniki so pustili njujorski krušni trg na strani, ker jim je šlo le za krušni trg srednjega zapada. Na zborovanju so predlagali Pavla Schulze, ki je bil zastopnik Schulze Baking družbe iz Chicago, za predsednika. Pavel Schulze je odklonil predsedništvo in tudi trdila se ni pridružila trstu. Družba je še danes samostojna v Chicagi in napram organiziranim delavcem postopa "uljudno".

Ustanovitelji tega ogromnega podjetja so se v začetku obnašali dozdevno, kakor da nimajo nič opraviti s krušnim trustom. Izjav-

ljali so, da hočejo konkurirati z Ward Bread družbo. Tekom prihodnjega poletja so se uresničili načrti, ki so bili le posledica konference in ustanovila se je "General Baking družba s \$25.000.000. Znana sbebska trdstva, McKinney Bread Co. v St. Louisu, Mo. je prevzela vodilno mesto pri novi družbi. Vodja trdstve je McKinney, ki je poznan kot notoričen sovražnik organiziranih delavcev. Postal je glavni zastopnik družbe za Missouri. Druge podružnice so ustanovili v približno tridesetih mestih na vzhodu in srednjem zapadu.

Novi družbi se je kasneje pridružila Weber Baking Co. iz Newarka, N. J., ki sovraži organizirane delavce kakor McKinney Bread družba. Ko se je Weber Baking družba združila z "General Baking družbo so pekovski delavci skušali še enkrat organizirati to podjetje. Ta poskus je pa provzročil, da je nova družba izdala naslednjo izjavo: "Ker smo pred kratkem sprejeli Weber Baking družbo v General Baking družbo, ki je zveza tovarn za kruh, je provzročilo, da so organizirani pekovski delavci pričeli agitirati zoper Weber Baking družbo in druge neunijske pekarnice v tem mestu. Člani nove družbe trdijo po vsej pravici, da se jih naj nikar ne smatra za trust, ker so iz vsakega okraja udružili le eno podjetje, da se izognejo konkurenci."

Na tak način skušajo monopolisti s pomočjo sleparije ngladiti pot za izžemanje večjega profita iz ljudi, ki jedo kruh.

V poletju 1911 je Ward Bread družba v New Yorku odprla svoja ogromna podjetja z naslednjim bojnim klicem: "Ne prezrite, ko bomo odprli najbolj čudezne pekarnice na svetu."

Mejtem ko se je Shults Bread družba trudila, da bi osvojila krušni trg v New Yorku in okolici, in mejtem ko se je General Baking družba razprostirala proti zapadu in jugu, je Ward Bread družba raztegnila svoje kremplje prek naslednjih mest:

Ward-Makey Company, Pa.
Ward-Corby Company, Providence, R. S.
Ward-Corby Company, Boston, Mass.
Ward-Makey Company, Cleveland, Ohio.
Ward-Corby Company, Chicago, Illinois.
Ward Bread Company, New York, N. Y.

Tri družbe — Ward Bread Company, General Baking Company in Shults Baking Company — ki tvorijo tipalnice kr. trusta, se do danes res niso združile, vendar se pa združitev lahko izvršiv vsaki trenotek. Tri družbe, ki bodo končno ustanovile trust, so bile zadnje leto na delu. Seveda niso delale druga drugi konkurence, marveč so posvetile vso pozornost, da v svojem delokrogu osvojijo krušni trg. Ako se družbe še do danes niso združile v trust, tedaj nam to zavlačevanje le dokazuje, da so voditelji družb vztrajni pri organizatoričnem delu, ki mora končno voditi do združenja družb v krušnem trustu.

Organizatorji zveze pekovskih delavcev, ki se trudijo, da bi organizirali delavce v trustovskih podjetjih, so že zdavnaj dokazali jasno kot beli dan, da vse tri družbe stremijo po trustovskem združenju.

Zadnja šahova poteza v razvoju krušnega trusta se je izvršila, ko se je Ward Bread družbi pridružila Mangel & Schmidt družba, ena največjih pekarn, ki je rabila več kot trideset voz pri razvažanju kruha v New Yorku, N. J. Nemogoče je pa bilo izvesti podrobnosti o finančni transakciji pri kupitju.

Karel Doscher, predsednik in tajnik njujarske družbe, ki je bila ustanovljena leta 1877 in je ena najstarejših velepekarn, je uljudno izjavil, da ne bo povedal na kakšen način se je njegova družba prodala Ward Bread družbi.

"To je privatna zadeva", je menil Doscher, "ki prav nič ne briga javnosti. Isto moram odgovoriti na vprašanje, ako smo sprejeli delnice Ward Bread družbe za delno ali popolno plačilo. Enostavno resnica je, da je naša družba pod nadzorstvom Ward Bread družbe, da se ne bo menjalo ime na trdke, pač pa se bodo uvedle

nekatero zboljšave in podjetje se bo povečalo.

"Mi imamo namen povečati podjetje in opremiti ga z najmodernejšimi napravami, kakor tudi uvesti olajšave pri upravi. Vendar pa še ni odločeno, ali bo novo poslopje stalo na starem mestu ali pa katerem drugem."

Takrat so listi v New Yorku in Newarku prinesli naslednje:

"S tem, da je Ward Bread družba prevzela pekarno Mangel & Schmidt družbe, je postala druga trdstva takozvanega krušnega trusta, ki se je ugnjezdila v New Yorku in tretja, ki ima pod svojim nadzorstvom največje pekarnice v New Jerseyu. Že večkrat se je skušalo, da bi se Hill Bread družba v Newarku pridružila eni ali drugi kapitalistični zvezi. J. Hill je vse take poskuse odklonil na kratko in se ni hotel pridružiti nameravanim zvezam."

"Gospod Hill se je skozi leta upiral, da bi se njegova trdstva pridružila Shults Bread družbi. Pred enim ali dvema letoma je odklonil enako ponudbo General Baking družbe. Obe omenjeni družbi sta v pekarski industriji poznani kot trust. Njegovo protivno stališče proti združitvi je zadnjič razložil Ward Bread družbi, ki je hotela kupiti njegovo podjetje, še predno se je pričela pogajati z Mangel & Schmidt družbo.

Pekarne Hilla, ki potrebujejo za razvoj kruha več kot štirideset voz, tvorijo največje podjetje te vrste, ki ni združeno z nobeno treh velikih zvez. Pekarne Schmalza in Frericha v Hobokenu so se pridružile Shults družbi.

Omenjeni družbi sta lastovali v začetku trinajst pekarn, danes jih pa imajo mnogo več.

Pekarna Martena v Jersey City in Weber Baking družba v Newarku sta se pridružili General Baking družbi (ki danes nadzoruje 21 pekarn) za katero so John W. Gates in drugi spekulatje iz Wall Streeta. Pekarno Mangel & Schmidt danes lastuje Ward družba, ki dobiva finančno podporo od Phippsa, Fricka in drugih jeklarških magnatov."

Mejtem ko se prikazeva, kako trust brez glave razteza svoje tipalnice, čitamo v časnikih:

"Tukaj (v Newarku) in drugod krožijo v pekarski industriji govorice in vesti, da se hočejo združiti v veliko zvezo Shults, General in Ward družba. Ako se ta združitev izvrši, potem bo nastal velikanski preobrat v pekarski industriji."

Pokazali smo, kako se denarni mogotci zanimajo za pekarsko industrijo. V prihodnjem članku se bomo pečali z nasprotniki denarnih mogočnejšev. V članku bomo povedali, kako so se združili delavci v zvezi pekovskih delavcev proti denarni sili in kako je organizacija postala sila, ki se ne bori le proti iskoriščenju delavcev, marveč tudi proti oplenitvi ljudskih žepov, katere hočejo opleniti trustovci, ki hočejo monopolizirati krušni trg.

Zadolžena Avstrija.

Avstrijska vlada se že zopet pripravlja na novo posojilo, čeprav je šele prav pred kratkim najela borih 125 milijonov po 6 in tri četrt procentov. — Torej prave odušne obresti bo plačevala ameriškim kapitalistom. Državni dolgov naraščajo od leta do leta. Od leta 1908, do 1912, je narasel državni dolg od 9974 milijonov na 12.372 milijonov kron. Del novih državnih dolgov je res porabila vlada za podražavljenje nekaterih železniških prog. Ali ti železniški dolgovni nikakor ne pomnožujejo državnega dolga, ker se je pač pomnožila državna lastnina s pridobitvijo novih železnic. Železniški dolg je narasel v zadnjih štirih letih od 1745 milijonov na 3233 milijonov kron. Ako odštejemo ta dolg od splošnega državnega dolga, tedaj vidimo, da se je v štirih letih zadolžila avstrijska vlada za 910 milijonov. Koliko obresti mora plačevati država svojim upnikom? Ako odštejemo železniški dolg, tedaj je plačevala država leta 1908 329 milijonov obresti, leta 1912 že 365 milijonov. Torej vsak dan plačuje država svojim upnikom ravno 1 milijon kron obresti! Državni dolgov pa dan za dnem naraščajo. Nihče več ne bo posojevali državi, zato uporablja država nasilna sred-

stva. Leta 1911 je država pristila zavarovalne družbe, da so jej posodile 112 milijonov kron. Sedaj je pritiskala država na hranilnice in zahteva od njih, da morajo petnajst stotnik svojih kapitaliz naložiti v državnih zadolžnicah. Ako pa morajo kreditni zavodi vladi vedno več posojevati, tedaj je jasno, da ne morejo več toliko posojevati industriji, trgovini in poljedelstvu. Stavbinske stroke je sedaj obetljivo naraščajoče državne dolgove, hranilnice in zavarovalnice ne dajejo posojil za hiše, ker morajo posojati državi denar za nove drednote. Čim več bojnih ladij gradi država, tem manj stanovanj bo za ljudstvo. Brez poselnost v stavbinskih strokah, pomanjkanje stanovanj in zdravitev stanarin to so posledice gospodarstva militaristične države. Neznosni davki tarejo avstrijske narode vsled vedno naraščajočega dolga. Vlade v Avstriji se menja, ali sistem ostane vedno isti. K starim dolgovom prihajajo novi. Avstrijski narodi bežijo v Ameriko. Nekateri v Nemčijo, ker jim ni živeti doma. Ako bodo dolgovi tako naraščali kot sedaj, bodo avstrijski narodi kmalu plačevali davek od zraka, ki ga dihaajo. Avstrija s svojo velelastno politiko drvi v bankrot. Škoda pač ne bo države, ki sestoji iz dežel, katere so vojvodi in vojvodinje z medsebojnimi ženitbami stlačili v državno celoto.

Izdani in prodani.

Premogovniškim baronom v W. Virginiji je bilo nemogoče dobiti ameriških premogarjev v svoje premogovnike, ker je bila med ameriški rudarji javna tajnost, da v west virginijskih premogovnikih vladajo prave tlačanske razmere.

Rudarji so morali kupovati pri družbi. Cene so bile tako visoke in odušne, da od mezde niso mogli prihraniti centa, da bi nekoga dne ubežali tlaki in se naselili v premogovniških okrajih, kjer so vsaj po današnjih nazorih današnje družbe človeške razmere. Pri obedu, večerji ali zajtrku so oboženi beriči v službi premogovniških baronov stražili rudarje. Po noči, ko so izmučeni rudarji spali v bornih kočah, so s puškami oboženi kapitalistični najemniki lazili krog koč in bi ustrelili vsakega rudarja, ki bi hotel ubežati tlačanskemu življenju.

Kjer so take razmere v premogovniškem okraju, se pa samoposebi razume, da tje ne gredo delat ameriški rudarji. Za to dejstvo so vedeli tudi rudniški baroni, zategadelj so po agentih lovili v New Yorku in drugih pristaniških novo došle priseljence v Ameriko. Objubili so jim dobro plačo, kratke delovni čas, prosto vožnjo najboljšo hrano, sploh so jim delali take obljube, da so končno ujeli tudi take, ki so bili že po svetu in nibili oprezn. Na ta način ogoljufane žrtve so prodajali premogovniškim baronom v West Virginiji.

Med agenti, pravzaprav trgovci s človeškim mesom, so bili ljudje vseh narodov, ako sodimo, po poročilu avstrijskega in nemškega konzula, ker drugače bi bilo nemogoče izvabiti delavce raznih narodov v sužnost. Tu najdemo poleg nemškega rudarja slovenskega. Drugod zopet Madjara, Hrvat in Srba, pa Rumuna in Talijana.

Ti agenti, trgovci s človeškim mesom, so se približali svojim žrtvam s sladkimi besedami cenjeni rojak. Frazo cenjeni rojak so rabili, dokler niso omrežili svojih žrtv, jih omamili, da so stopile na vlak in se odpeljale v sužnost v westvirginjske gorovje.

Vsi lopovi, ki tržijo s človeškim mesom in prodajajo svojo kri v sužnost, so navadno veliki patriotje. Brez patriotičnih fraz ne gre pri teh lumpih. Debele solze jim tečejo po licu, ko govorijo o jugoslovanski raji na Balkanu, mejtem ko prodajajo svoje jugoslovanske brate ameriškemu Turku v West Virginiji, da živijo življenje sužnja v republiki, ki je v svoji ustavi proglasila enake človeške pravice.

Take ljudi, ki prodajajo svoje lastne rojake v sužnost, je treba postaviti v tako svetel kot, da jih bo poznala vsa ameriška javnost. Da se to izvrši priporočamo na-

slednje. Kdor je ameriški državljani naj piše kongresniku svojega okraja ali pa predsedniku kongresa, da naj kongres uvede preiskavo o razmerah v stavkovnem okraju v West Virginiji in kdo je tje izvabil rudarje.

Kdor je avstrijski državljani naj pa piše avstrijskemu poslanecu (Austrian ambassador) v Washington, D.C., da naj se uvede preiskava, kdo je tje prodajal rudarje in kakšne so razmere. Avstrijskemu poslanecu se lahko piše tudi v slovenskem jeziku.

Prošnjo na kongres ali pa avstrijskega poslanca lahko podpiše ena ali pa več oseb.

Pri zadnjem spopadu je bilo uromenjenih 12 rudarjev in 15 pa ranjenih. V stavkovnem okraju je obsedno stanje, katerega je na željo kapitalistov proglasil governor. Z vboigimi rudarji ravna, kakor sovražnik s prebivalci v tuji deželi, dasi niso zakrivali drugega hudodelstva, da so verjeli sladkim besedam trgovcev s človeškim mesom in se dali prodati v sužnost, v kateri živijo žalostno življenje sužnja.

Mi smo prepričani, ako bo vsakdo naših članov storil svojo dolžnost, da bodo prošnje na kongres in avstrijskega poslanca imele vspeh. Da bo tem večji vspeh, je treba, da se tej akciji pridružijo vsi drugi jugoslovanski listi, kakor tudi člani in članice družih jugoslovanskih jednot in zvez.

Tu ne gre, kdo je začel akcijo prvi, marveč rešiti je treba rudarje, med katerimi so tudi Slovenci, Hrvati in Srbi, iz westvirginjskih kapitalističnih krempljev, zaeno pa razkrinkati lopove, ki prodajajo svoje rojake v sužnost.

\$22,245,000,000 premore en človek!

Kdo ima tako ogromno premoženje? Mogoče en človek?

Da, en človek lastuje \$22,245,000. En človek, njegova žena in hčerka.

Vsakdo, ki ima zdravo človeško pamet, razume, da Morgan ni zaslužil tega premoženja.

Ako ni zaslužil premoženja, ga je moral zaslužiti nekdo drugi zanj, ali je pa vse izmišljena pravljica o človeku, ki ima ogromno premoženje.

Ali to ni bajka, ne pravljica, marveč je gola resnica o človeku, ki lastuje tako ogromno premoženje, katerega pa ni zaslužil.

Premoženja ni zaslužil Morgan, pa tudi ne njegova žena. Pomagala mu ni nikdar pri zaslužku, v tovarno ni hodila, pa tudi prala in sob ni čistila nikdar za druge.

Kaj pa njegova hčerka Ančka? Ali je ona pomagala, da se je nagromadilo dva in dvajset milijonov?

Nikdar! Zapravljala je le premoženje in niti enkrat ni gonila z roko, da bi zaslužila en cent.

Poglejmo, koliko časa bi moral delati Morgan, da bi zaslužil to vsoto.

Recimo, da je zaslužil deset dolarjev na dan. Kaj ne, to je že lepa plača. Petkrat tolika je, kot povprečno zaslužijo delavci. Pa tudi naši profesorji na univerzah nimajo večje plače.

Ako bi Morgan zaslužil 10 dolarjev dnevno, tedaj bi moral delati za to ogromno premoženje 2.245.500.000 dni. Navadno leto ima 365 dni. Živeti bi toraj moral 6.091.780 let, da bi osredotočil ogromno premoženje. Tako dolgo življenje pa presega še svetopisemsko starost Matuzalema. Torej je nemogoče, da bi en človek živel toliko let in si s svojim delom pridobil tako premoženje.

Kaj je vendar Morgan storil, da je zbral premoženje? Najel je 304.589 družih ljudi, da so delali zanj kakih 20 let in za Morgana je bilo igračiha osredotočiti takšno premoženje.

Ako bi vsakdo teh delavcev skozi dvajset let porabil zase tisoč dolarjev na leto, bi imel še vseeno 43 tisoč dolarjev na banki.

Delavci! Vi ste pa porabili manj kot pet sto dolarjev na leto za svoje življenske potrebščine, na banki pa nimate prihrankov za stara leta, ko bodele postali za delo nezmogni.

Ali ni to narobe svet? Človek, ki se ni trudil, lastuje milijone dolarjev. Delavci, ki so delali zanj, pa nimajo centa v žepu in s stra-

hom pričakujejo tiste dobe, ko bodo postali nezmožni za delo. Ni hče jih noče v delo, ko je njih delovna moč toliko oslabil, da se iz njih ne more izžeti profita, mejtem se pa oni, za katerega so delali vse svoje žive dni, valja v izobilju.

Družabni sistem, ki rodi take izrodke: na eni strani milijone obubožanih delavcev, na drugi pa take bogatine, ki ne vedo kam z bogatstvom, ni vreden piškavega oreha. Tak sistem je treba strmo glaviti in nadomestiti z boljšim.

Za preuredbo današnje družbe se pa borijo le socialisti. V socialistični človeški družbi bo nemo goče, da bi ljudje, ki ne zaslužijo nič, osredotočili v svojih rokah milijone.

Kdor bo zaslužil, ali izdelal toliko blaga, da bo njegov izdelek vreden deset dolarjev, tedaj bo vrednost izdelka njegova in nihče mu ne bo nič vzel. Ako pa danes zaslužite deset dolarjev, tedaj jih gre osem za Morgana, njegovo ženo in hčerko, vaša družina pa strada in hodi v ponošeni obleki.

To je razlika med kapitalistično in socialistično človeško družbo. Zdaj pa sodite, katera je boljša.

BOJ V BRODARSTVU.

V Berlinu je zborovala konferenca mednarodnega broderskega kartela, ki se je pečala s paroplovno zvezo med Trstom in Kanado. Avstrijska vlada je dovolila Canadian Pacific Company redno paroplovno zvezo med Trstom in Kanado. Vsled tega so oškodovane nemške broderske družbe, ki so imele doslej monopol za prevajanje avstr. izseljencev in njih tržaška filijala "Avstro-Amerikane". Pogajanja na konferenci so se razbila. "Canadian Pacific Railway Co." je izstopila iz mednarodnega broderskega kartela in kartel je napovedal boj do zadnjega. S pomočjo kartela osnuje "Avstro-Americana" redno zvezo med Trstom in Kanado. Od tega "bratomornega" boja nemškega in kanadskega broderskega kapitala za groše avstrijskih izseljencev bodo imeli izseljenec nekaj dobička, ker bodo mogli znižati voznino preko oceana na deset dolarjev. Ko se v konkurenčnem boju enkrat ustanovi razmerje obeh kapitalističnih skupin, bosta kajpakda s složnim odiranjem izseljencev poplačali svoje vojne stroške. Obe stranki sta podkupila z denarjem velik del avstrijskega časopisja in meščanskih poslancev, ki se sedaj vojskujejo za eno ali drugo kapitalistično skupino, kakor da gre — za narodne ideale ...

Razno za dom.

Kako napravimo vino iz medu?
Vino napravljeno iz medu, ako je nekaj let ležalo v steklenicah, je zelo okusno vino, katerega niti bogataši ne zametujejo pri svojih lukulskih pojedinah.

V čistem, bakrenem kotlu zmešamo 30 funtov medu s 60 kvartovode. Potem pustimo zmes na ognju, da počasi vre, pri tem pa vedno pobiramo peno z vrha. Po polurnem kuhanju pridemo 3 funte krede (kržca) in pridno mešamo. Snov, ki se nabira na vrhu, pobiramo s površine, dokler prihaja na vrh. Zatem odlijemo zmes v leseno posodo, da se ohladi in kržce vsede na dno. Ko se je vino čisto stilo ga zopet zlijemo v kotel in mu primešamo 6 funtov fino stolčenega oglja in ga pustimo počasi vreti. Na to ga zopet odlijemo v leseno posodo, da se ohladi. Ko smo ga precedili, ga prelijemo še enkrat v kotel, da zavre. Mejtem pa vzamemo 25 beljakov od kurjih jaje, katerim prilijemo malo vode in jih dobro stepemo. To tekočino počasi prilivamo vinu, ker jaje poberejo vase vse nesnago, najmanjše delčke oglja in ostanejo na vrhu kot pena, katero posnamemo. Kržec odstrani kislinu, oglje pa odvzame okus po vosku. Ko smo pridali beljake, kuhamo vino še eno uro, na to ga zopet prelijemo v sod in skoraj do vrha. Na luknjo denemo majhen košček platna, in pustimo vino, da naravno vse. Ko se je vino čistilo, ga pretočimo v steklenice. Tako vino se da hraniti do 50 let. Steklenice zakopljemo v moker pesek, katerega včasim zmožimo s slano vodo, da ostane nizka temperatura. Najboljše pa je, da imamo hladno klet.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik: Jakob Miklaučič, Lock Box 3, Willock, Pa.
I. Podpredsednik: Martin Štefančič, R. R. 2, Pittsburg, Kans.
II. Podpredsednik: Lonis Skubic, 2727 S. 42nd Crt, Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale, ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 4635.
Blagajnik: Martin Potokar, 1625 S. Centre ave., Chicago, Ill.
Zapisnikar: Jožef Kuhelj, 9553 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Anton J. Terbovec, Box 25, Denver, Colo.
Dragotin Pogorelec, 508 Moffat St., Pueblo, Colo.
Thomas Golob, Cor. 8th & Wright St., La Salle, Ill.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, Box 52, Ely, Minn.
Martin Železnikar, Box 276, Barberton, O.
John Šarc, Box 131, Evergreen, Alta., Canada.

UREDNIK "GLASILO":

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 2842 So. Ashland ave., Chicago, Ill.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se imajo pošiljati na gl. tajnika.

Pritožbe glede nerednega poslovanja, na predsednika nadzorne-ga odseka A. J. Terbovecu.

Zadeve prepirljive vsebine predsedniku porotnega odseka, A. Hrastu.

Vse druge stvari, ki imajo stik z "Glasilom", izvzemši spremembe naslovov uradnikov krajevnih društev pa Glasilu 2821 40th Ave., Chicago, Ill.

Marco Visconti.

Zgodovinski roman. Italijanski
napisal Tommaso Grossi.

Marko, drugi sin Velikega Mateja, je ostal z otroško in srečni in nesrečnih dneh ter bil vedno njegov ljubljeneec. Velikodušne narave, bistrega razuma in visoke rasti je že kot mladenič prekoševal vse tovariše v viteških vajah. Njegove splošno priznane prednosti mu pa niso naklonile sovražstva svojih vrstnikov, ker si je znal pridobiti s svojim skromnim in uljudnim vedenjem srce vsakega človeka. Sijaj njegove rodovne milina obraza in krasota života so podajale njegovi skromnosti tem večjo vrednost. Gorjé pa tistemu, kateri bi se bil drznil nasprotovati njegovim nameram in kljubovati njegovi strastni naravi, siloviti in neugnani, bodisi v sovražstvu ali v ljubezni. Jediní oče, dokler je živel, ga je mogel še krotiti s svojo oblastno besedo, kadar se bil razjarjen.

Hraber in srečen vojščak si je pridobil s časom častno ime med najodličnejšimi vojskovodji svojega veka. Izmed mnogih njegovih podjetij je posebno zaslovelo obleganje Genove. Vodil ga je tako spretno in vstrajno proti združenim vojskam cerkvene države, največjih velfskih mest italijanskih in pa sicilijanskega kralja Roberta, da so ga občudovali vsi. O tej priliki mu je nekega dne omenjeni kralj Robert zapretil, da, če se ne umakne koj iz genovskega ozemlja, se hosta kmalu videla pred genovskim obzidjem, in ga je izrečno pozval na dvoboj. Zgodovinarji trdijo, da je bil kralj zato zelo razkačen, vendar je oremislil, da bo najboljši, ne meniti se dalje za to reč.

Galeazzo, Markov starejši brat, kateri je pozneje po Matejevi smrti podedoval gospodstvo v Milanu, je le z nevoljo prenašal njegovo slavo. Zato je večkrat tožil očetu, da le njemu izročuje naj-hrabrejše čete in poverja najtežavnejša podjetja; in bilo je vedno med njima neko skrivno sovražstvo.

Matej je bil izobčen od papeža, udanost njegovih podložnikov se je omajala, in sovražniki so jeli navaljevati od vseh strani; v teh za njegovo rodovino jako hudih časih ga je dohitela smrt. Tedaj so njegovi sinovi uvideli, da jih more rešiti le medsebojna složnost. Marko se je pobotal s starejšim bratom in mu je premnogo pomagal v vseh vojskah, katere je imel proti cerkvi in u-pornikom.

Hitro pa, ko se je Galeazzo videl dobro utrjenega na prestolu, je začel samovoljno ravnati in nakladati previsoke davke. S tem se je pristudil Milancem, kateri

so si želeli nekdanjo svobodo meščanskega življenja. Tudi Marko je težko prenašal izključljivo bratovo gospodstvo v državi, katero je najbolj on svojo pomočjo in krvjo ohranil in povečal, zato se je pridružil nezadovoljnim, s katerimi je skušal stvari drugače obrniti. Zgodilo se je, da so šli tačas gibelinski voditelji mnogih italijanskih mest klicat Ludovika Bavarskega, ki je bil ravno izbran cesarjem, naj bi jim prišel na pomoč. Tedaj je šel Marko, kakor nekateri zgodovinarji trdijo, z njimi v Trident in je tam zatožil brata, da se na skrivnem pogaja s papežem, ker se hoče spraviti s cerkvijo in zapustiti gibelinsko in cesarsko stranko. Vsled te pritožbe, pravijo nadalje zgodovinarji, je Ludovik, prišelši v Milan, ukazal zgrabiti Galeazza, njegovega sina Azzona in dva brata Luehina in Ivana, ter zapreti jih v ječe menške trdnjave. Gospodstvo pa je izročil baronu Guielmu Montefortu, katerega je imenoval svojega namestnika.

Vendar trdijo nekateri istodobni zgodovinarji, da je Bavar tudi Marka prijel in pahnil v ječo z brati in z nečakom. Nekateri teh hočejo vedeti, da se je Marku posrečilo ubežati, drugi pa, da ga je Ludovik zopet izpustil.

Gotovo je pa to, da kadar je šel cesar iz Lombardije v Toskano in v Rim, kjer je brezopametno dal odstaviti papeža Ivana dvaindvajsetega in imenovati drugega sebi bolj naklonjenega, je bil Marko Visconti v njegovem spremstvu in posebni milosti. O tej priliki ga je osebno in tudi s posredovanjem prijateljev neprestano prosil, da bi rešil njegove sorodnike iz velike bede.

Konečno je bil uslišan, in Viscontijevi so bili izpuščeni po osemmesecnem trpljenju iz zloglasnih ječ, monške peči imenovanih. Bile so to majhne sobice, v katere so spuščali vjetnike skozi okno v stropu; popolnoma temne, z vzbóčenim in raskavim tlakom; tako nizke in tesne, da se v njih ujetnik ni mogel niti vzravhati niti stegniti, temveč moral je vedno ostati sključen, kar je seveda provzročevalo neizrekljive muke. Isti Galeazzo je bil vel napravitelj te grozne ječe, da bi v njih trpinčil politične zločince, pa prigodilo se je, da je moral on prvi hirati v njih. Tako se je z njim spolnilo prerokovanje, ki se je bilo razglasilo, ko so zidali iste ječe.

Zdelan po prestanih mukah, je umrl Galeazzo v kratkem času po svojem oproščenju pred Pistojo. Tedaj se je pokazala v Milanu, kjer je bilo ljudstvo sito neznoznega vladanja barona Montfortskega, mogočna stranka za Marka.

Vendar je Ludovik Bavarski imenoval za svojega namestnika v mestu in okolici Azzona Visconta, Galeazzovega sina, kateri se je zavezal, da mu izplača za to veliko svoto denarja. Ne ve se za

stalno, kaj je cesarja nagnilo k temu. Morda mu je delala strah Markova slava in ljubezen milanskega ljudstva do njega; morda se mu je dozdevalo, da mu bo težko vladati moža tako izvanrednega značaja, kakor je bil Marko; morda se je bal premeniti red pri nasledstvu, kateri je bil že iz navade uveden; morda so mu gibelski voditelji vzbudili sum o Markovi zvestobi; in naposled mogoče tudi, da sta ga k temu pregovorila Markova brata, Luehina in Ivan, z obljubo velikih svot. Ona dva sta mogla namreč za svoje namene gotovo bolj želeli vlado mladega nečaka Azzona nego Markovo.

Milanci pa so bili s cesarjevo volitvijo jako nezadovoljni, in Marko, poln srda proti cesarju, proti bratom in nečaku ter proti gibelskim voditeljem, se je začel na skrivnem pogajati s florentinskim mestom in s kardinalom Bertrando Del Pogetto, papeževim poslancem v Lombardiji. Zdi se, da je imel od teh strani obljubo izdatne denarne in vojaške pomoči, da bi si pridobil gospodstvo v očetovih deželah.

Takšen je bil položaj, ko so se vršile dogodbe naše povesti.

Osmo poglavje.

Na Markov poziv je bil torej Ottorino prihitel v Milan. Šel je nemudoma v njegov dvorec, kjer je pustil Lupa v sprednji sobi pri nekkih vojakihi, on pa je stopil naprej v dvorano, kjer je narekoval tedaj hišni gospodar staremu tajniku neko pismo.

Marko je bil visoke postave, mogel je imeti kakih petinštirideset let. Starost in pa še bolj težave vojaškega življenja so bile razpršile iz njegovega lica nekdanjo svežost, ognjevitost in odsev mladinskega veselja in smelosti. Sedaj se mu je poznala na obrazu resnost in odločnost, tudi nekaka otožnost, ki je pričala, da je bil navadno nezadovoljen, a vendar ne srdit.

Črna brada in obrvi ter ognjene oči so krasile njegov suhi in blede obraz. Včasih so mu lica živo zažarela, naznanjaje njegova notranja čutila. Tedaj je bil videti, kakor da se je pomladil: ona začasna rudečica mu je pričarala na obraz nekdanjo krasoto, združeno z nekimi posebnimi zapovedljivim ponosom.

A pri navalu jeze se je njegovo obličje popolnoma predrugačilo. Tedaj je bil videti še bolj blede, čelo se mu je nagubalo, oči so mu zatemele in v njih je strašno zablistnilo.

Imel je na sebi suknjo iz črnega baržuna, podloženo s krznom: pod to suknjo, ki je bila odpetá, se je videla druga obleka iz svile, katero je stiskal k životu pas, zakopčan z veliko zlato zaponko. V pasu je široko bodalo z mnogimi rubini v ročaju. Tako bodalo so tedaj imenovali milostljivke, kajti ko so sovražnika pobili na tla, so ga s takim bodalom končali, podavši mu, kakor so pravili, milostni su-nec.

Glavo je imel odkrito, in črni lasji, razdeljeni po sredi nad širokim, veličastnim čelom, so mu obrobili obraz doli do nšes.

Ko je videl vstopiti Ottorina, mu je mignil z roko, naj se vsede, in rekel: "Koj bom s teboj." Na to se je zopet obrnil k tajniku, kateri je s povzdignjenim peresom gledal svojega gospoda in hotel oditi.

"Ne, ne," mu je dejal, "le pišete naprej, moj bratranec tu more vedeti vse," ter je nadalje narekoval pismo, katero je bilo namenjeno papeževemu poslancu v Boloniji. Pismo je bilo sestavljeno v okorni latinščini tedanjega časa, in besede, katere je slišal Ottorino, bise v naščino prevele takó:

"Castel Seprio in Martesana poznata še vedno moj glas (ta dva okraja sta bila Markova fevda), in prijatelji ljudovlade še živé. Lev sicer spi, a naj ga prebudim, bodo slišali v Vatikanu njegovo ropenje. Živahni golobradee (takó so imenovali v Milanu Ludovika Bavarskega) si bo kmalu prste grizel. Živela cerkev, in naj poginejo izdajice domovine: to je moj stari vojni klicje.

Če hočemo dobro razumeti pomen teh zadnjih besed, je treba vedeti, da je bil Marko takó vskliknil osem let poprej, kadar, premagavši papeževe čete, je udaril na neke milanske uskoke, ki

so se vojskovali v njihovih vrstah. Te njegove besede so bile silno zaslóvele, ker so pričale, da on v svojem sreju ni sovražil cerkve, dasi se je vojskoval proti nji.

Ko je bilo pismo končano, je tajnik odšel, in Marko je s prijaznim nasmehom rekel Ottorinu: "Ali si se vendarle vrnil! si li prav hotel čakati, da odpošljem poslanca k tebi, kaj ne?"

"Nisem vedel..." se je začel izgovarjati mladenič.

"Naj bo, naj bo, sedaj si tu in je že vse prav."

Govorila sta še nekaj o drugih stvaréh, potem pa je Marko po domače položil roko na bratrančevó ramo in mu začel praviti, zakaj da se je zopet sprijaznil s avinjonskim papežem, ter mu je razložil vse svoje nove načrte.

"Tedaj živel papež Ivan!" je vskliknil Ottorino, "a kaj bo pa z Nikolajem petim, za katerega smo se pogajali dosedaj?"

"Njega bomo morali še velfskih rekov učiti."

"Pa bomo zopet blagoslovljeni," je dejal Marko.

"Da, ali izbóči nas pa uni," je odgovoril Ottorino.

Tedaj je začel slavni vojščak z ožbiljnim licem: "Recimo kar hočemo, vendar tudi ti dobro veš, da je avinjonski papež zakonit. On je sicer preganjal mojega očeta, našo oibtelj in naše prijatelje; on nas je izbóčil, je propovedoval vojsko zoper nas in nam je pro-uzročil zlega kolikor je le mogel. A radi tega še ni nehal biti pravi papež. Mislí li, da sem bil ves ta čas, kar sem se vojskoval proti njemu, miren v svojem sreju, ko sem se vedno spominjal, da sem preklet od cerkve?"

Mladení, kateri se nikakor ni nadejal, da bo slišal kaj takega iz ust svojega slavnega bratrance, ga je gledal ves osupel. In on je nadaljeval vidno ginjen: "Spomin na ubogega mojega očeta mi je grenil veselje pri vsaki moji zmagi. Ti veš, kakó se je častitljivi mož proslavil nad vse druge italijanske vladarje, dasi je papež neprenehoma svoje duhovne strele spuščal va-nj. On, ki je premagal posvetno moč svojega protivnika, se tudi za duhovsko njegovo oblast ni zmenil. A kadar je v visoki starosti čutil, da se mu je bližala zadnja ura in da ta svet ni bil več za-nj, ga je jelo biti groza tega, kar je zasmehoval celo življenje.

Nikdar ne pozabim tiste noči, ko je, trpinčen od strašnih pošastí, zbral vso svojo družino in vse

monške duhovnike v cerkvi sv. Ivana, ter poklekivši pred žrtvenik molil vero in zatrjeval, da hoče umreti udan podložnik cerkve, in s solzami objokoval, da ne bo mogel odpočiti mrtve glave v blagoslovljeni zemlji. Oh, da bi bil videl njegov obraz, poprej miren v vseh nevarnostih in jasen tudi v pregnanstvu, a tedaj pobit vsled nekega neznanega strahu!"

Ottorino se ni mogel dovolj nadejati, in če bi ne bil Marko govoril s takim občutkom, bi bil dvomil, ali misli za resno.

"Jaz," je dejal nazadnje mladení, "sem vedno mislil, da je, kakor so pravili, papež Ivan křivoverec, a Nikolaj pravi pastir. Takó sem vedno slišal od vseh teh naših učenjakov, in tudi od vas, kateri, dasi vojak, se ne ustrašite nobenega učenjaka. Od moje prve mladosti se že vojskujem proti temu papežu, katerega so imenovali krivega, a glej! sedaj je mahoma povstal pravi. No! naj bo, kakor more, jaz ne vem več, kaj bi dejal."

Marko se je grenko nasmešnil in odvrnil: "Zahvaliti se imamo tem breznačajnim in nevalečnim gibelinom, da smo zopet krenili na pravo pot. Veš, da nam je isti papež dobrovoljno ponudil roko? Obljubil mi je pomoč cerkvenega orožja, da si zopet priborim očeto-ve dežele. In ne misli, da jaz slepo zampam možu, kateri mi je vedno nasprotoval; ampak vidim, da ga razmere silijo v svoj prid zavezati se z menoj. Bavarjeva moč gine dan na dan. Mnogo njegovih privržencev, katere je on izsesaval in v sili zapuščal, mu hrbet obrača. Milan mu je še vedno zvest, a jaz mu ga morem izne-veriti. Milanci konečno že začénjajo spoznavati, na kateri strani je pravica, in so tudi sili cerkvene prepovedi.

"Ali navzlic temu," je odgovoril Ottorino, "v mestu še vse mrgoli propovednikov, ki tekaajo po ulicah in po trgih ter zbiraajo vkup ljudstvo in ropotajo proti Ivanu dvaindvajsetemu. Ravno-kr sem ne daleč od tu slišal nekoga, ki je kričal, da je razbojnik, čarovnik, in Bog vé še kaj slabšega."

"Pa kmalu boš slišal druge glaso-ve."

"Kakšne?"

"Propovedi proti Nikolaju — v prilogi Ivanu."

"Bomo pa videli še to! Ta še le bo lepa!"

(Dalje prihodnjič.)

Severov
Želodčni
Grenčec

(Severa's Stomach Bitters)

je izborno zdravilo za slab
želodec in prebavne
neprilike.

Ustvari zdravo slast.
Pospešuje izločevanje sokov.
Odpravi neprebavo.
Povrne naravno moč.

Dobra tonika za onemogle
ljudi. Cena \$1.00 steklenica.

Severov
Balzam za
Pljuča

(Severa's Balsam for Lungs)

je prestal izkušnje že več
nego eno tretjino stoletja.
Uživajte ga kadar Vas
nadleguje

prehlad, kašelj, hripavost,
davica ali vnetje sapnika.

Cena 25 in 50 centov.

Na prodaj so v vseh lekar-
nah. Vprašajte za Severova
zdravila. Ako jih nima Vaš
lekarnar, naročite jih od nas.
Za zanesljivi zdravniški svet,
pišite na

W.F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Vse dopise, važna naznanila je
treba poslati uredništvu najka-
snejše do torka zjutraj. List je do-
segel sedaj naklado 10.000. Zato
mora že v sredo v tiskarski stroj.
Na dopise in naznanila, ki bodo
došla kasneje, pojdejo v list še le
drugi teden.

VEDNO SE ZAHTEVA!

Le malo zdravil je na svetu, katera se vedno zahteva v vsaki letni
sezoni in vsakem kraju na svetu in za katera povprašujejo vsi ljudski
sloji. Najboljše zdravilo med temi zdravili je

Trinerjevo Ameriško zdravilno grenko vino

Vzrok, da vedno povprašujejo po njemu, je iskati v tem,
ker je to zdravilo pripomoček proti raznim boleznim človeš-
kega telesa. Izdeluje se iz pristnega rdečega vina in izbranih
zdravilnih zelišč. To izborno sredstvo ozdravi in ojači bolne
organe za prebavo. Pomaga proti

Bolečinam v želodcu,
Slabim občutkom po obedu,
Pehanju iz želodca,
Vetrovom,
Neprebavnosti,
Zaprtju,
Nervoznosti,
Izgubi slasti do jela.
Slabosti,

in uravnava prebavni proces. Je zelo priporočljivo zdravilo
proti vsem boleznim, pri katerih se opazuje naraščajočo osla-
belost telesa in pomanjkanje krvi. Moralo bi se rabiti proti
vsem boleznim želodca, jeter, črev in krvi.

Dobiva se v vseh lekarnah. Zavrnite slaba in ponarejena zdravila.

JOS. TRINER,

UVAŽALEC IN IZVAŽALEC.

1333.39 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Kenilworth.

Roman. Spisal Walter Scot.
Poslovenil J. Z.

— Plemeniti, mogoče se vam dozdeva preprosto, ako vam povem, da je dobro miljo od tega sela dober kovač, najboljši kovač, ki je kdaj koval konje. Ako bi tako govoril, tedaj bi mislili, da ste dosegli že vse.

— Želim jassen odgovor na razumljivo vprašanje, kar se tukaj zelo težko dobi.

— Poslati živo bitje h kovaču Vajlandu, pomeni toliko, kot poslati grešno dušo v hudičovo žrelo, — je rekla stara ženica.

— Tiho, mamica Slučeva! — je rekel učitelj. — Mamica Slučeva držite jezik za zobmi! Ta gospod ne bo govoril s teboj.

Potem se je zopet obrnil proti Tresiljanu in važno nadaljeval:

— Plemeniti gospod, ali se bodele res smatrali za srečnega človeka, ako vam pokažem pot do tega kovača?

— Gospod, dosegel bom, kar potrebujem v tem trenutku, — je odgovoril Tresiljan, — konja, ki me bo ponesel proč, da mi ne bo treba poslušati vaše učenosti.

O eacea mens mortalium! — je vzkliknil učeni človek; — že Junius Juvenalis je pel: — numinibus vota exaudita malignis.

— Učeni gospod, — je rekel Tresiljan, — vaša učenost presega moje znanje, dovolite, da se obrnem za pojasnilo do osebe, ki me razume.

— Ej, vi hitite proč od človeka, ki bi vas rad podučil. Po pravici pravi Kvintilian ...

— Prosim gospod, — je segel vmes Tresiljan, — pustite v miru sedaj Kvintiliana in odgovorite v angleščini, ako se hoče vaša učenost tako globoko ponižati, da mi pove, kje dobim kovača, da bo podkopal mojega konja.

— Toliko vpljivosti vam lahko izkažem, dasi ni naša vas regularno zavetišče. Pri tej stari ženi bom izposloval za vas skledo kaše, vaš konjiček pa lahko gre v kravji hlev, kjer bo dobil sveženj dišečega sena. Ako mi hočete delati družbo, tedaj vas banket ne bo stal nič, ker mi stara mamica mnogo dolguje, ker se vkvarjam z njenim Rihardom, katerega sem težko naučil abecede.

— Bog vas blagoslovi, — je segla starka vmes. — Abeceda naj koristi Rihardčku ... Ako hoče gospod ostati tukaj, potem pride na mizo zajtrk tako hitro, kakor se lahko ovije mokra cunjica. Za konja se bo pa tudi dobila krma. Tako preprosta pa nisem, da bi zahtevala le en belič zato.

Z ozirom na svojega konja je bil Tresiljan prisiljen odzvati se vabilu, v nadi, da je vprašal učenega pedagoga po kovaču, ko mu poide njegova latinščina.

Stopil je v hišo in sedel k mizi. Pridno je zajemal kašo in poslušal pol ure učene govorance učitelja, predno ga je privedel tako daleč, da je pričel govoriti o drugem predmetu.

Rojen je bil Hogsnortonu, kjer so po ljudski priložnici pujski ubirali orglje. Ime Erazem je dobil, ker je bil sin znamenite perice, ki je prala perilo slovečega učenjaka, dokler je bil v Oksfordu, kar je bila zelo težka naloga, ker je imel le dvojce srajce in je moral srajca prati srajco.

Ostanek ene srajce je bil še v rokavi mojstra Holideja. Njegova stara mati je bila tako pametna, da je pridržala srajco kot zastavilo za slučaj, da bi učenjak ne plačal računa. Imel je pa še drug pomemben vzrok, da so mu dali ime Erazem. Njegova mati je slutila, da biva v njem velik ženij, ki bo nekega dne prekosil svetovno znanega amsterdamskega učenjaka.

Tudi glede svojega družinskega imena je osrečil Tresiljana z znanstveno razpravo. Menil je, da se piše raditega Holideja, ker privoščji svojim učencem prav malo praznikov.

Naslov magistra si je pridobil, ker je spreten aranžer majskih slavnosti, pohodov, zamorskih plesov. Vsled tega je prišel z mnogimi dostojanstveniki v dotiko ... med katerimi je tudi grof Leicester.

— Dasiravno se zdaj dozdeva, da je name pozabil, ker je preobložen z državnimi posli, — je menil Holidej, — sem nverjen, da bo

obiskal koč Erazma, ako bo treba aranžirati kako slavnost za kraljico. Moji učenci se morajo učiti, čas pa preganjam z mizo. V pismenem občevanju z inozemskimi učenjaki se podpišem Erasmus ab Die Fausto. Dobil sem tudi odlikovanje, ki gre učenjakom s tem naslovom. Na kratko gospod. Srečen človek sem, katerega svet spoštuje.

— Gospod, da bi le pri tem ostalo! — je rekel popotnik. — Dovolite mi vprašanje v vašem učenjaskem jeziku: Quid hoc ad Ip-hychi boves ... v kakšen stiku pa so te govorance s podkovanjem mojega kljuseta?

— Festina lente! — je rekel učitelj. — Kmalu bomo preko te točke. Vedeti morate, da je pred leti prišel v to okolico neki doktor Dobudij, dasiravno mogoče ni bil niti magister artium ... Vidim, da postajate nepotrpežljivi, ker govorim na tak način ... Kako naj pa govorim?

— No, le ostanite pri svojem načinu, ampak govorite malo hitreje. Meni se muči in moj čas je odmerjen, — je odgovoril Tresiljan.

— Gospod, — je z užaljeno trmoglavostjo nadaljeval Erazem, — nočem reči, da je bil ta Demeter (tako se je imenoval) pravi čarovnik. Ali toliko je resnice, da je sebe prištevajal za člana čudodelnih rožnih križarjev, za učenca Geberja (ex nomine ejus venit verbum vernaculum, čenčel). Zdravil je rane, da je mazilil orožje mesto rane ... pre-rokoval je iz ert na roki ... nabiral je razna zelišča, s katerimi je napravil človeka nevidnega. Hvalil se je, da je izumel življenjsko tekočino in evet za zlato.

— Z drugimi besedami se reče, — je segel vmes Tresiljan, — da je bil mazač in navaden slepar. V kakšnem stiku pa je vendar to z mojim kljusetom in njegovim podkvo?

— Cenjeni gospod potrpežljivost! Patientia ... Na kratko. Častiti magister Demeter Dobudij bi bil dosegel velikanske uspehe, ako bi ne bil hudič v neki temni noči (tako govorijo ljudje, seveda o stvari ne vem nič gotovega) zahteval svoje in poletel proč z Demetrom. Od tega časa nisimo čuli besedice o njem. Zdaj pa pride na vrsto jedro povesti. Doktor Dobudij je imel služabnika, siromaka, kateri je kuril peč ... mlet razne reči in mešal ... sprejemal njegove bolnike itd. ... Plemeniti gospod! Ko je učeni doktor izginil na tak čuden način, da so vsi ljudje v okolici trepetali strahu, si je bedasti služabnik domisljal, da lahko nadaljuje obrt svojega gospodarja. Ali kmetje niso hoteli iz strahu hoditi k čarovniškemu učenju Vajlandu, in siromak bi bil kmalu poginil glada. V tem kritičnem trenutku mu je pa dal hudič (katerega mu služi po smrti Demetra) novo idejo. Fant zna prav dobro kovati konje. Nevem, ali to prihaja iz njegove učenosti, ali hudičeve inspiracije. Vsled tega je prenehal s svojo prakso pri dvonožih brez peroti in je pričel kovati konje.

— Ali res! Kje pa je? Pokažite mi njegovo stanovanje, — je vzkliknil Tresiljan.

Ta opomba ni bila po učiteljevem okusu.

— O eacea mens mortalium! ... dasiravno sem že enkrat rabil ta stavek. Poslušajte vendar pogoje dobrega človeka, predno odhajate v nevarnost.

— Da, fant ne vzame denarja za delo, — je rekla stara mamica. — Tudi ta opazka ni bila po volji učitelja.

— Mamica Slučeva tiho! — je rekel Erazem. — Ne pozabite, kdo ste ... Mati Slučeva, gostu bom razodel vse, kar je treba.

Po teh besedah se je obrnil proti Tresiljanu in nadaljeval: — Gospod! Starka je povedala resnico ... Kovač ne vzame denarja od nobenega človeka.

— To pa dokazuje, da je v zvezi s satanom, — je pripomnila Slučeva. — Dober kristjan ne za metuje plačila za storjeno delo.

— Stara ženica je zopet govorila resnico, — je menil učitelj. — Zadel je s svojo opazko v črno ... Vajland ne vzame denarja in se skriva pred ljudmi.

— Ali je ta bedak ... za bedaka ga namreč smatram ... izrjen v svojem rokodelstvu?

(Dalje prihodnj.)

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

XV. New Jersey.

Zgodovina New Jerseyja pričinja v letu 1664 z gradnjo mesta Elizabethtown. Vendar so pa kupčijsko postajo zapadno od Hudsona pri Bergenu ustanovili že leta 1618. Minolo je štirideset let po ustanovitvi postaje za trgovino, da so se pričeli naseljevati izselniki, ki so prišli v Ameriko, da se izognejo preganjanju v domovini. Leta 1663 je guverner Stuyvesant dovolil neki majhni družbi puritancev na Long Islandu naseliti se na obrežju Raritana.

Ves New Jersey je svoječasno podaril kralj Karel svojemu bratu, vojvodu jorškemu. Nekako dva meseca preje, predno so Angleži osvojili Novo Nizozemsko, je lastnik prepisal zemljišče, ki se je razprostiralo med Hudsonom in Delawareom, lordu Berkeleyu in siru Juriju Carteretu. Plemenitnika sta lastovala že Karolino. Ker sta v državljanski vojski bila zvesta pristaša kralja, ju je kralj obdaroval z novo deželo. Takoj po osvojenju je dobila neka družba puritancev dovoljenje, da se sme naseliti v zalivu Newark. Svet je družba kupila od Indijancev; v oktobru so pa začeli graditi selo, katerega so na čast soprog Carteretovi krestili Elizabethtown.

V avgustu 1665 je došel v naselbino kot guverner Filip Carteret, sin Jurija Cartereta. Nasprotno mu je Nicolls iz New Yorka, ki ni hotel verjeti, da je vojvoda razdelil svoj teritorij. Ali Carteret je imel s seboj pismeno dovoljenje, zato mu niso mogli ubraniti, da ne bi zasedel nove naselbine pod Hudsonom. Elizabethtown je postal glavno mesto kolonije. Kmalu so prišli drugi naseljenici iz Long Islanda in obljubili obrežje reke Passaic. Ustanovili so naselbino Newark, in kmalu za njim so se na obrežju razprostirale druge prijazne vasice. Na čast Juriju Carteretu, ki je bil guverner na Isle of Jersey v Angleškem kanalu, so dali novi domeni ime New Jersey.

Skušnja je naučila lastnika, da vspeva le tista kolonija, v kateri je doma svoboda. Berkeley in Carteret, skozinkoz rojalista, sta za novo državo izdelala še precej dobro ustavo. Vlada je sestala iz guvernerja in posvetovalne zbornice. Davkov se ni smelo naložiti, ako jih niso potrdili ljudski zastopniki. Vsaka svoboda je bila zadržana vsakemu naselniku. Lastnika sta si pridržala pravo, da smeta imenovati guvernerja in kolonialne sodnike, kakor tudi razveljaviti take zakone, katerim se lahko ugovarja.

V letu 1668 se je sešla prva zbornica v Elizabethtownu. Poslanei so bili izključno puritanci. Vse je šlo dobro, dokler ni bilo treba plačati naselnikom najemšćine. Naselniki so v tej dobi kupili svet od Indijancev, pa tudi guverner Nicolls v New Yorku je zahteval, da je del New Jerseyja njegova lastnina. Vsled tega so menili stari naselniki, da je njih lastninska pravica pravomočna, ne da bi jim bilo treba plačati kakšnih pristojbin Filipu Carteretu ali kateremu drugemu.

Naselniki so se uprli, ko so prišli pobirati najemščino. Bilo je prvo znamenje revolucionarnega duha v koloniji. V maju 1672 so se sešli člani ljudske zbornice in odstavili so guvernerja. Izvolili so Jakoba Cartereta guvernerjem, drugega sina Jurija Cartereta. Ko je Filip Carteret spoznal, da so zanj izgubljene vse šanse, se je vrnil v Anglijo.

V letu 1673 so Holandci zopet osvojili New York. Za nekaj mesecev je bila Nova Nizozemska in pokrajina južno od Delaware zopet pod holandsko vladno. Ali že v prihodnjem letu je bilo zopet vse lastnina Anglije. Zdaj je kralj v drugič podelil ves teritorij med Connecticutom in Delawareom svojemu bratu, vojvodu jorškemu, zaeno pa je potrdil lastninsko pravico Berkeleyu in Carteretu v New Jerseyu. Vojvoda je nato imenoval sir Edmunda Androsa guvernerjem provincije. Carteret se je pa odločil, da bo branil svoje pravice napram Androsu, lord Berkeley je prodal svoje pravice do New Jerseyja Ivanu Fenwichu, ki je bil zaupnik Edvarda Billinga.

Leta 1675 se je vrnil v Ameriko Filip Carteret in je prevzel posle guvernerja v provinciji, iz katere so ga izgnali. Andros se mu je uprl in je del New Jerseyja proglasil za svojo last. Provrožil je ogromno vznemirjenje v koloniji, ker je od vsake ladje, ki je dospela v New York, pobiral davek. Mejem je pa Byllinge bankrotiral. Gaven Lawris, Nikolaj Lucas in Wiljem Penn so bili imenovani upraviteljem njegovega premoženja. Izvolili so jih njegovi upniki.

Zaupniki so bili kvakerji. Zdaj so imeli priliko, da ustanovijo zavetišče za pristaše svoje verske sekte, ki so bili preganjani. Penn in njegovi zavezniki so prosili Jurija Cartereta za del provincije. On je bil zadovoljen razdeliti New Jersey tako, da bo njegova domena čisto ločena od kvakerske. Po daljšem pogajanju so se sporazumeli leta 1676, da se razdeli New Jersey v dva dela: v East Jersey in West Jersey. V prvem je bil gospodar Jurij Carteret, v drugem pa Penn in njegovi privrženci kot upniki Byllinga.

Kvakerji so izdelali takoj zelo liberalno ustavo, kar ni ostalo brez posledic. Že drugo leto se je naselilo kakih 400 novih naseljenec, ki so prišli iz Delaware. Vse bi bilo v redu, da ni čakal na zapadnem obrežju Delaware agent Androsa, ki je pobiral davek od vseh ladij, ki so priplule po reki nizdol. Temu so se pa kvakerji uprli in poslali so protest na Angleško. Jorški vojvoda je pazno študiral ugovor, potem je pa odločil, da se zadeva predloži sodišču v rešitev. Znameniti jurist sir Viljem Jones je nato odločil, da jorški vojvoda nima pravice pobirati davka na ozemlju Delaware. Komaj so dediči Jurija Cartereta doznali, da so zmagali kvakerji, so takoj uložili pritožbo na sodišče, da se tudi East Jersey osvobodi nepostavnega davka. Sodišče je ugodilo njih pritožbi in teritorij med Hudsonom in Delawareom je bil prost tujega gospodarja.

V novembru 1681 je Jennings, podguverner West Jerseyja sezval prvo zbornico v West Jerseyu. Zbornica se je izrekla, da so pred zakonom vsi ljudje enaki, ne glede na njih versko prepričanje ali narodnost. Priznala ni nobenih pravic rojstva. Na Angleškem je bilo v navadi, da so zapirali dolžnike. Zbornica je pa odločila, da se radi dolgov ne sme zapreti nobenega človeka. Celo morilec in izdajalec se mora pomilostiti, ako so mu odpustile osebe, katere je zločin oškodoval.

V letu 1682 so Viljem Penn in njegovi prijatelji odkupili od dedičev Cartereta provincijo East Jersey. Guvernerjem so izvolili Roberta Barclaya do njegove smrti. Barclay je bil znamenit škotski kvaker. Do njegove smrti leta 1690 so redno prihajali naselniki Škotije: kvakerji in presbiritajanci, katere so takrat preganjali v domovini.

Ko je Jakob II. postal kralj, so ameriške kolonije od Maine do Delaware izročili pod vrhovno gospodstvo Edmunda Androsa, kraljevskega guvernerja. Že na drugem mestu smo omenili, da je prvo leto izbral, da je utrdil svojo tvoriteto v Bostonu, Providencu in Hartfordu. Seveda je v letu 1688 podvrget tudi New York in New Jersey. Njegova vrhovno gospodstvo je trajalo tako dolgo kot drugod; padel je še predno je mogel uresničiti svoje avtokratične želje, ker je umrl kralj Jakob.

Razmere v New Yorku so bile žalostne. Nemogoče je bilo izreči, kdo je pravi lastnik teritorija. Vzhodno province so zahtevali zastopniki Cartereta; njujorški guverner je trdil, da je njegova; Penn in njegovi tovariši so pa rekli, da je njih lastnina. Zapadno province so zahtevali dediči Byllinga; pa tudi Lucas Laurie in Penn so jo smatrali za svojo lastnino; njujorški guverner je pa rekel, da je njegova. Nad vsemi je bil pa angleški kralj, ki je izjavil, da ima le on pravico do provinc. Od leta 1689 do 1692 je bilo vsled teh homatij in preprirov nemogoče dognati vladno formo za teritorij. (Dalje prihodnj.)

*) Kvakerji so tvorili posebno versko sekte.

Denar pošiljamo v domovino.

Po sledečih cenah:	
\$10.35	K. 50
\$20.50	K. 100
\$41.00	K. 200
\$102.50	K. 500
\$204.50	K. 1000
1020.00	K. 5000

S temi cenami so vračunjeni vsi stroški.

PRODAJAMO ŠIFKARTE
MENJAMO DENAR.
Govorimo slovenski.

Kaspar
Državna Banka
1900 Blue Island Av., Chicago Ill.

DR. ADOLF MACH

ZOBOZDRAVNIK
Uradne ure: 9 do 12 dop.
1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovor.

2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St.
CHICAGO, ILLINOIS.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska tvernica za ZA STAVE, REGALJE, EN/KE, KAPE, PECATE itd. v Ameriki.
Izdeluje slatke znake za vsa slovanska, hrvatska, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.
Pišite po naš veliki conik ki je tiskan v vseh slovanskih jezikih in kateremu so priložena zahvalna pisma od poznanih društev.
Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvaški in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

Kupujte pri nas umetne noge in roke iz kavčuka, berglje, elastične nogavice iz kavčuka ali gumija, pasove za kilo ... pri edini tvrdki, ki ima v zalogi tudi importirane izdelke.
American Artificial Limb Co.
1623 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois.
Tel. Canal 3879. Za dame postrežba dam. Odprto do osmih zvečer. Pišite po cenik!

F. KORBEL BROS.
INKORPORARINI V CHICAGO, ILL.
1621-1623 W. 12th Street, Chicago, Ill.
Telefon Canal 110. Jan J. Fuček, manager. Pišite v slovenskem.

Magnet
"THAT'S THE BEER"
ATLAS
ATLAS BREWING COMPANY
Bottled and
Phone CHAL 991

Pravo česko pivo iz žateckega hmelja.

Naročite si en zaboj pri nas. Gotovi smo, da Vam bode ugajal.

Tel. Canal 991. J. F. ROUŠAR, ravnatelj.

J. S. JABLONSKI
Slovenski fotograf
izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela dob o in poceni
6122 St. Clair Avenue.
CLEVELAND OHIO.

Važno uprašanje!
Do mi opravi?
najbolje in najceneje
Konzularne, starokrajске, sodnijske in vojaške zadeve
Jakov Kaker
220 1/2 Grove St
Milwaukee, Wis.

Unijske smodke najfinejše kovosti z znakom S. N. P. J.

dvojce vrst po 5 in 10c — izdeluje po primerno nizki ceni
1.9% od stržene vsote gre v rezervni fond S. N. P. J. Pismena naročila se izvršujejo točno po C. O. D. Naročila so ne manj kot 1000 smodk po 5c ali 500 po 10c.
Podpirajte domače in bratsko podjetje! Vprašajte za cene!

John Breskvar,
3528 St. Clair Ave., N. E. Cleveland, O.

Zadruga na kmetiji.

K. S.

Iz prejšnjega se vidi, koliko ljudi rabi zadruga na kmetiji kot valpte, živinozdravnike, kontrolorje, trgovske pomočnike, kot učitelje. Koliko boljše bi naši meščanski ljudje izhajali v taki službah, nego v ubogem trgovanju, krčmarstvu ali v vojaštvu! Koliko dobrih glav iz kmetije in meščanstva bi namestile kmetijske srednje in visoke kmetijske šole v tem velikem agrarnem slovanskem jugu Zadruga bo gotovo enkrat prišla tudi v naše kraje. Morala bo učitelje in druge sodelavce dobiti iz tujih krajev. Pa bo zopet tarnanje!

Meščanstvo jezno gleda zadrugo proizvajalec na kmetiji in konsumno zadrugo. To je naravno, ker je delokrog tistega jako omejen vsled njegove pomanjkljive izgoje. In naše veleposestniki! Kdaj je dalo v slednjem stoletju moža voditelja — ali velikega organizatorja moderne kmetije! Koliko je veleposestnikov pri nas sploh strokovnjakov — kmetov! V takih razmerah se mora reči: Hvala Bogu, da umirajo pri nas veleposestniki!

Naši veleposestniki so od časa reformacije, od 17. stoletja naprej popolnoma pozabili, da imajo neko važno ulogo v narodnem organizmu. Zapravili so svoja premoženja; danes bežijo iz dežel. O naši preteklosti veljajo Jentscheve besede: "In dem Schicksal der einzelnen Gutsbesitzerfamilie liegt schon das Schicksal des Volkes vorgebildet; denn das Vaterland ist das Landgut des Volkes". Važen člen našega gospodarstva, naše družbe je bil za nič. Ne more se drugim goditi dobro. Pa kmetija išče druge organizacije! Ali bo naš kmet vstopil v novo organizacijo?

Slovenci in sploh jugoslovanski kmet je vedno na potovanju v tuje kraje. Bati se je, če se mu skoraj ne priljubi njegova kmetija, da postane pesek, s katerim vetrovi igrajo, da postane industrijen kuli tujih držav. In takim ljudem hoja in delo po razvitejšem svetu ne razširja duševnega obzorja. Tudi kot proletarij so za nič v bojih strokovnih združenj delavcev proti kapitalizmu. Dosti je plodne zemlje v naših krajih, preveč nas tudi še ni. Imamo blizu dežele, ki bi kupovale naše pridelke. Ako pogledamo dansko zadrugo kmetijo, usiljuje se človeku z vsjo močjo zadruga na naši kmetiji. Koliko boljše bi tista redila našega kmeta, kakor ga redi tuja industrija! In koliko meščanskih ljudi zraven! Demokracija pri nas še ni dosti razvita. Imamo dosti aristokracije tudi med meščani. Par tisoč imetja, pa že ni z njim izhajati!

Pri nas se gleda soc. demokrata preko rame. Dosti je ošabnosti v nekaterih naših ljudeh. Pa vsi skup ne glešamo dosti gmotnega premoženja, da bi smeli le količjak biti brez skrbi za stara leta ali bodočnost otrok. In glavna zadača te nove stranke, soc. demokracije, je, da hoče masi odpreti šolo, ji donesti izobrazbo. Skrb ji je, da maso vzdigne iz razmer trpežne živine do lepših razmer, ali vsaj do poželjnih boljših dni. Ta stranka blagotvorno uči kmeta in delavca, da sme po višjem hrepeneti in glavo po konci nositi. Pri nas se marsikdo posmehuje, ako se o soc. demokraciji le kaj tacega misli. Kdor pozna literaturo soc. demokracije, ta se ne boje posmehoval.

Našel bo, da so ti ljudje in tudi neznatni delavci spravili veliko omike med mase narodov, našel bo mej angleškimi, nemškimi in francoskimi delavci omikance, pred katerimi mu izpuhti vsa ošabnost. In našel bo, da se nahaja danes v voditeljstvu te velikanke stranke največja inteligenca in največja omika. Pred nekaj desetletji so največji literatji želeli, da bi se omika širila med mase, da bi te mase postale deležne dobrot razvitejšega, bogatega gospodarstva. — Tu so zdaj strankarji, ki to storiti hočejo, to delo opravljajo po vsem svetu, to je njihovo delo v prvi vrsti!

Slovenci imamo še nekaj kmetij, katerih gospodarji še ne obupavajo. Gospodarske sile so naj

močnejše. Kakor drugod, bodo tiste tudi na naših in drugih jugoslov. tleh združile boljše kmete v organizacijo zadrug in priklenile k njej tudi zdajšnje begunce iz kmetije. Agrarno in drugo ljudstvo ne more drugače, ako še ima v sebi količjak življenskih sil, kakor se udati silam gospodarstva. Tudi na slov. jugu bode enkrat praznoval kmet prelepe svetke zadrugnega gospodarstva in življenja. In to zadrugo gospodarstvo bo jemalo svoje sile iz zdajšnje socialistične tendence gospodarstva in družbenega življenja.

"Socializem ni družega, kakor uresničenje pravne misli slobode in ravnopravnosti na tleh življenja gospodarstva, torej zvršenje (Anglizerung) proizvajanja z zadrugnim konsumom, izločivši profit, to je tistih tributov, ki prihajajo človeku iz dela sočloveka. Socializem se pravi zadruginstvo. Socialist je, ki ta smoter kot gospodarsko in pravno potreben smoter spoznava in je pripravljen, z najboljšimi sredstvi pripomoči, da se ta smoter doseže", piše profesor Dr. Staudinger.

Na vsem slov. jugu je skoraj dvajset milijonov Slovanov. V nekaterih je še živa zadruga misel iz prejšnjih časov. V tej veliki masi in na teh, po večjem rodovnih tleh bode vzklila in se mogočno razrasla kmetijska zadruga. Tedaj, ko bo to, se ne bode več zaničljivo govorilo o nas Jugoslovanih, ki smo doslej bili le gladilatorji na vseh evropskih bojiščih, izgubivši naš najčvrstejši zaroč v korist raznih, nas izravnajočih političnih in gospodarskih sistemov. Slovan ima vse talente kmeta, ki pa tudi spaja s kmetijo industrijo. V tej hišni industriji je Slovan tudi umetnik. "Naj bi Slovan enkrat našel mirno stališče, na katerem bi lahko vežbal svoje talente!"

Papirnat vrečice v kuhinji.

Marica Milič:

Kakor v vseh strokah, tako dobivajo tudi naše kuharice v svoji stroki skoraj vsak dan kako novo izumljeno posodo ali kak na novo izumljen stroj, ki jim naj lajša njihovo nalogo v kuhinji, da bi tem racionalnejše izrabljale živila, ki jim jih nudi narava.

Če bi kdo pred dvajsetimi leti trdil, da bodo v papirju kuhali, pekli, parili, pražili, tedaj bi se vsakdo temu smejal. In vendar se dandanes to godi. Dandanes kuhajo, pečejo, parijo prajajo v papirju meso, ribe, zelenjavo, sadje, močnate jedi. Način kuhanja v papirnatih vrečkah sicer ni popolnoma nov. Že naši predniki so vporabljali ta način, vendar pa ni bil splošno znan. In tako n. pr. še dandanes nekateri avstralski narodi zavijajo jedila v rastlinsko listje, predno jih pristavijo k ognju.

Poskusi vporabljanja papirnatih vrečic v kuhinji so se vršili že dolgo časa v raznih deželah. V praksi je pa to metodo pravzaprav v zadnjem času uvedel znani francoski kuhar Nikolaj Soyer, ki je izpopolnil način kuhanja "en papillote". Ravno njegova metoda kuhanja obstoji v tem, da je mogoče celo kosilo pripraviti brez vsake kuhinjske posode — vporablja se edinole papirnat vrečice. Seveda ne smemo tega razumeti tako, da vzamemo le papirnat vrečico, v katero nam je trgovec dal moko, in da spečemo v tej zrezek; pač pa moramo v to svrhu rabiti edinole papirnat vrečice, ki so samo v to svrhu napravljene.

Ta način kuhanja se dolgo časa ni mogel udomačiti v nižjih slojih. Šele na Angleškem se je to zgodilo. Posebno veliko zanimanje so vzbujale na Angleškem vesti, da namerava mrs. H., učiteljica ljudske kuharske in gospodinj-ske šole, predavati o kuhanju in pečenju v papirnatih vrečkah. Ni ti največja juljska vročina ni preprečila navala pri teh predavanjih s praktičnimi poskusi. Prostor, kjer je predavala, je bil nabito poln žen vseh stanov, da spoznajo umetnost, ki ne razbremeni samo gospodinj-ski del s tem, da ni treba toliko posod umivati, temveč

ki prihrani tudi mnogo časa in denarja, ne glede na svojo higijenično vrednost.

Tovarne niso mogle izdelati dovolj papirnatih vrečic, ki jih rabijo za kuhanje, in ki jih izdelujejo v dveh kakovostih v več velikostih. Izdelujejo se iz kemično izčiščenega pergamentnega papirja. Lonei, ponve, so popolnoma odveč, papirnat vrečice jih popolnoma nadomestijo. Glavno pri kuhanju v papirju je, da se v štedilniku dobro zakuri in da se potem toplota dobro regulira. Vsled tega so najpripravnější in najboljše plinovni štedilniki, čeprav moremo kuhati in peči tudi na navadnem štedilniku, kakor tudi na električnem in petrolejnim.

Ker obstoji vsa tozadevna umetnost edinole v pravem reguliranju toplote, tedaj je pravzaprav edinole praksa bistvenega pomena pri vsej tej proceduri. Izkušena gospodinja oziroma kuharica spozna že s tem, da se dotakne s prstom vrečice, ali se jedilo dobro kuha ali peče. Manj izkušenim ali začetnicam priporočajo, naj puste jedilo nekoliko delj časa v pečici, nego je to predpisano, kar je brez dvoma boljše, kakor pa če bi jedila v hudi vročini zasmodili oziroma zažgali. Ko se dne jedilo v pečico ali na ploščo štedilnikovo, tedaj naj znaša toplota 100 Celzija ali 80 Reamurja. Da se jedila v papirju hitreje pripravljajo nego v drugih posodah, hočemo navesti čas, v katerih so posamezna jedila pripravljena: pol kilograma kostrunovega ali telečjega mesa 20 minut, prašičevega 25 minut, kotleta 12—15 minut, ribe 18—20 minut. Posebno za ribe je način kuhanja pripravljen. Za kuro je treba 40—50 minut, za raco 35—50 minut, za gos 75—90 minut. To se ravna po velikosti in starosti živali. Stara perutnina postane mehka, če jo pustimo dve uri pri mirnem ognju peči. Fazan rabi 30 minut, jerebica 15 minut, krompir 30—40 minut, karfijska 25—30 minut. Ko se jedila servirajo, je treba sklade oziroma krožnike dobro segreti.

Na Angleškem, v Ameriki, v Avstraliji so naravnost navdušeni za ta način kuhanja ne samo zato, ker so jedila zelo okusna, temveč tudi zato, ker prihranijo kuharici mnogo dela in truda. Kako je v majhnem gospodinjstvu to udobno, če ni treba po obedu umivati posode, temveč se papirnat vrečice sežgo. V velikih hotelih, v restavrantih, kjer se mnogo dela "à la minute", ne pričakujejo mnogo od tega načina kuhinjske umetnosti; vendar je pa za manjša gospodinjstva baje ta način kuhanja neprecenljive vrednosti. Nekateri, ki so posebno navdušeni za ta način kuhanja, celo trde, da se razen juhe da vse pripraviti v papirnatih vrečkah; ta trditve je nekoliko neresnična, ker mnogo jedil ne moremo pripravljati v papirnatih vrečkah. To so predvsem ona jedila, ki jih moramo pri kuhanju mešati ali zalivati. Pač pa moremo v papirnatih vrečkah jako izvrstno pripravljati: parjeno ali pečeno meso, vse vrste perutnine in pečene ribe, zelenjavo in tudi nekatere močnate jedi.

Kot splošno dobre strani tega kuhanja navajamo: Posode ni treba umivati; vse je prej gotovo; jedila imajo posebno dober okus; meso izgubi manj na teži in v kuhinji ni nikakih parov. Navodilo je popolnoma enostavno: jedilo, naj bo meso ali zelenjava, denemo v Soyerjevo papirnat vrečico, ki je namazana z mastjo ali s surovim maslom in katerega odprti konec parkrat zapognemo ter spnemo. Nato denemo vrečico z vsebino vred v vročo pečico. Po določenem času vzamemo vrečico neodprto iz pečice, jo v skledi oziroma na krožniku odpremo ter gotovo jed serviramo. Opomniti je treba še, da vsa korenja, disave in zelenjave v zaprti vrečici močnejše učinkujejo, vsled česar jih moramo manj privedati. Nadalje se jedi v vrečici mnogo hitreje kuhajo, pečejo in parijo. Natančneje moramo torej paziti, koliko časa potrebujemo kako jed, da je gotova. Ne smemo tudi pozabiti na noben pridelek, kajti kakor hitro smo dejali zaprti vrečico v pečico, je ne smemo nikakor več odpreti.

Pri nas sicer še nimamo izkušenosti s Soyerjevo metodo. Morda se bo ta ali ona čitateljica tudi praktično zanimala za ta način kuhanja.

Razne vesti.

— **Organizacija abstinentov** na Švedskem, ljudi, ki ne pijejo opojnih pijač, je narasla na 500.000 članov. Država podpira abstinečno gibanje in sicer je dovolila za letošnje leto 200.870 K podnora. Od jesenskih dopolnilnih volitev šteje švedska prva zornica 34 abstinentov med 150 poslanci, druga pa 128 med 230 poslanci. Na Švedskem je torej devetina prebivalstva abstinentov. Na Švedskem velja splošno mnenje, da utegne preprečiti alkoholno zastrupljanje le popolna prepoved notom zakonodaje.

— **Vlak, ki prevozi 500 kilometrov na uro.** — Že 18 let dela francoski iznajditelj Emil Bachelet v New Yorku na tem, da bi zgradil električno brzozeleznico, na kateri naj bi se dosegla izredno velika hitrost 500 kilometrov na uro. Sedaj meni, da je že na cilju svojega dolgoletnega truda. Pred kratkim je mnogim strokovnjakom pokazal svojo poskusno progo v Mount Vernon pri New Yorku. Poskusna proga je seveda samo deset metrov dolga. "Železniški vlak" — če se sme njegov model tako imenovati — je v obliki smotke iz aluminija zgrajen voz, ki je približno 15 kilogramov težak. V istem trenutku, ko Bachelet spusti v napravo obratni električni tok, zdrvi poskusni voz od enega konca poskusne proge k drugemu, kakor bi ga izstrelil iz pištole. Skrivnost velike brzine je v tem, da nima voz razen zračnega odpora premagati nikakega trenja. Voz namreč ne teče s kolesi po tračnicah, marveč ga električni tok obdrži prosto visečega v zraku. V tračnicah je menjalni tok. Le ta učinkuje na aluminij z odbijalno silo in s tem težnosti nasproti. Kakor hitro se je pri poskusih spustil tok 110 voltov v vodilno tračnico, se dvigne "poskusni voz" približno za en centimeter v višino. Če se podvoji tok, se podvoji tudi dvig. Problem izogibanja trenju ob tračnicah, ki zelo ovira naraščanje brzine vozečih vlakov, je Bachelet rešil. Druga težkoča pri njegovi brzozeleznici je gonilna sila. Pri svoji poskusni progi, ki je le 10 metrov dolga, deluje z elektromagnetni, ki privlači poskusni voz in mu daje brzino, ki je enaka brzini 500 kilometrov na uro. Pri veliki železnici pa ni mogoče magnetično gibanje. Bachelet je mnenja, da bi se z zračnimi vijaki moglo doseči enako hitrost. Bachelet si je že vzlet patente, vendar pa še ne misli poiskati denarnih ljudi za izvedbo brzozeleznice. Za sedaj hoče zgraditi večjo poskusno brzozeleznico, ki bi mogla eventualno služiti za prevažanje pisem in lažjih zavojev.

— **Žrtve zrakoplovstva.** V kratki dobi, odkar so se ljudje priučili zrakoplovstvu, je več kakor 250 ljudi postalo žrtev novega prometnega sredstva. Vsako leto se pomnožujejo žrtve, ki jih mora darovati človeštvo tehnični pridobitvi. V pretečenem letu je 140 oseb prišlo ob življenje pri zrakoplovstvu. Na posamezne dežele se razdele te žrtve: Francoska 37, Nemčija 28, Angleška 23, Amerika 22, Rusija 7, Italija 5, Belgija 3, Švica 3, Romanija 2, Avstrija, Ogrska, Črnagora, Bolgarija, Grška, Španska, Tripolitanijska, Japonska, Kitajska, Japonsko 1. Med žrtvami je v pretečenem letu tudi šest žensk in sicer štiri letalke in dve soprogii letalcev, ki sta smrtno ponesrečili pri poletu čez morje na Angleško. Od 134 letalcev je bilo največje število vojaških letalcev. Dva pilota sta smrtno ponesrečila v vojni, eden v Tripolitanijski, drugi pa v vojni Bolgarov proti Turkom. V prejšnjih letih so bile žrtve zrakoplovstva veliko manjše in sicer: leta 1896. — 1, leta 1908. — 2, l. 1909 — 3, l. 1910. — 10, leta 1911 — 78 in leta 1912. celo 140. Mnogo je ponesrečilo tudi gledalcev pri poletih, tako je v Ustju na Češkem ubilo Hnerjevo letalo staro zakonsko dvojico, na Švedskem je padlo letalo na kolesarj in jo ubilo, pri cerkvenem prošenju na Francoskem je letalo ubilo eno osebo in več oseb ranilo. En leta-

talec — Verrept — je izvršil v svojem letalu samomor.

— **Zavodi za počitek.** V Berlinu bodo zgradili zavod za odpočitek, zlasti še za odpočitek med opoldanskim odmorom. Vsak posetnik bo dobil posebno sobico. Sobica 1. razreda bo veljala za eno uro 96 vinarjev, sobica drugega razreda pa 72 vinarjev. Sobice za odpočitek bo v zavodu 51. Sluga povede obiskovalca v sobo in v zame pred njegovimi očmi in desinficiranega zavoja sveže prevlečke. Posetnik odda nato lahko svoje čevlje in svojo obleko osnažiti, v sobici pa v miru čita časopis, ali pa zaspi. Razen tega bodo v zavodu na razpolago kopalne sobe, pršne kopeli, brivnica, soba za točenje brezalkoholnih pijač, čitalnica in pisalna soba. Pristojbina za uporabo pisalne sobe bo znašala 24 vinarjev. V zavodu bo tudi igralna soba za otroke, kjer bodo starši, ki imajo v mestu opravke, puščali otroke proti majhni odškodnini. Otroci se bodo igrali pod nadzorstvom. Zavod bo odprt noč in dan.

— **Švicarske strokovne organizacije** so štele v letu 1911 78.119 članov. V tem letu so napredovale za 2775 članov. Najmočnejša organizacija je kovinarska, ki ima 13.425 članov. Zelo močni sta tudi organizaciji transportnih delavcev (12.106 članov) in organizacija urarjev (11.200 članov.) Organizirano švicarsko delavstvo je sklenilo leta 1911. 152 tarifnih pogodb, ki veljajo za 10.864 delavcev v 1843 obratih.

— **Zemljiška posestva v Avstriji.** Leta 1903 izpeljana štetev razdelitev kmečkih posestev v Avstriji nam daje zelo zanimivo sliko. V celoti se je našlo 2.856.349 posestev, na katerih je zaposleno čez 9.000.000 oseb. Kar se tiče obsega, se vrstijo ta posestva v sledečem redu: do 1. hektarja 780.776; od 1 do 2 hektarja 550.046; od 2 do 5 hektarjev 807.290; od 5 do 10 hektarjev 390.241; od 10 do 20 hektarjev 245.930; od 20 do 50 hektarjev 130.582; od 50 do 100 hektarjev 18.437 posestev. Glede števila stoji na prvem mestu Galicija, ki ima 1.008.349 posestev. Od teh je najmočnejše zastopana vrsta od 2 do 5 hektarjev, ki šteje 376.574. Zemljišč od 5 do 10 hektarjev je 150.471. Skupno pa tvorijo ti dve vrsti posestev v Galiciji največje število, ker jih je nad 52%. Nasprotno je jako majhno število posestev, ki bi obsegale več kakor 100 hektarjev. Teh izkazuje statistika komaj 2603; za Galicijo sledijo v naslednjem redu druge dežele: (število je označeno v oklepajih): Češka (508.389), Moravska ima 290.678, Nižje Avstrijska (155.725), Štajerska (150.426) Tirolska (127.509), Bukovina (109.170), Dalmacija ima (83.759. Zgoranje Avstrijska (81.308), Primorska ima (79.759), Kranjska (75.477), Šlezija (58.759), Koroška (33.294), Predarlška (18.034) in Solnograška (15.825). Tudi v teh deželah prevladuje povsod nižje in srednje kmetijstvo. Za posestva, obsegajoča nad 100 hektarjev pridejo v poštev edino le dežele: Češka, Tirolska, Štajerska in Moravska.

— **Edisonov kinetofon.** Iz New Yorka poročajo, da je Edison dovršil svojo najnovejši iznajdbo: kinetofon, to je stroj, ki združuje v sebi fonograf in kinematograf. Kinetofon istodobno zaznauje govorne besede in slike in jih v popolni zvezi zopet ponavlja. Edison se je s kinetofonom bavil cela štiri leta in doživel z njim mnogo razočaranj. Minolega julija je do-

vršil model aparata, ki pa nikakor ni bil popoln; vznejevoljen je tedaj Edison izjavil, da mu ta iznajdba uničuje pogum življenja. Sestavlil bo nov model, ako se mu še ta ne obnese, potem bo vse delovanje opustil. No, in sedaj se mu je stvar obnesla, kakor poročajo. Zadnje mesec je Edison noč in dan delal v nekem gledališču, katero je v to svrhu najel. Iznajdba se je obnesla.

— **Apnen kruh.** "Frankfurter Zeitung" poroča: V higijeničnem zavodu v Monakovem sta profesorja Emmerich in Loew preizkuševala že delj časa, kako da vpliva pomnožena apnena hrana na živalski in človeški organizem. Poiskrva sta pričela zato, ker sta prišla do prepričanja, da imajo ravno ona živila, ki jih uživamo v največji množini, namreč kruh in meso, prav malo apna. Poizkusi so bili zelo ugodni ne le pri bolnikih in rekonvalescentih, nosečih in doječih materah, temveč tudi zdrave mu človeku prija pomnožena apnena hrana izvrstno, splošno zdravstveno stanje se povzdigne, dela lahko mnogo več telesna telesna teža postane večja, za nalezljive bolezni ni več tako vzprejemljiv, trudnost izginja in spanje je izredno krepko. Emmerich in Loew sta prvotno priporočala, da naj človek zaživja raztopnino apnenca, s katero naj pokrije primanjkljaj apnenih soli, ki jih potrebuje telo. Ker je pa bila ta raztopnina zelo grenka in je tudi pripravna zelo komplicirana, zato sta sedaj pridobila veliko monakovsko pekarijo, ki peče kruh, v katerem je precejšna množina apna. Apnen kruh je iz črne in bele moke in izgleda prav tako kakor navaden kruh. Tudi na okusu se mu skoraj ne pozna, da je apno v njem. Cena je le neznatno višja kakor za navaden kruh. Apnen kruh ima štirikrat več apna kakor navadni kruh. Profesor Loew pravi: "V bodoče bo človeštvo peklo in jedlo le apnen kruh." Za vsake kilogram moke se vzame 120 kubnih centimetrov desetodstotne raztopnine kristaliziranega apnenega kalcija, zato je seveda treba zmanjšati običajno množino vode in soli, drugače pa se dela prav tako kakor navaden kruh.

— **Osem sinov v vojni.** Zdravkovič, delavec v Ingli na Srbskem, star 70 let, ima osem sinov, ki so morali oditi vsi na vojno. Pri prvem pozivu so odšli trije, pri drugem eden, pri tretjem pozivu trije, a najmlajši, je odšel sedaj na dvajsetdnevno vajo. Doma pa je ostal starec in njegova žena, šest njegovih sinov in vnuki. Kako se jim godi, to si pač vsakdo lahko misli.

ADVERTISEMENTS.

FARMA NA PRODEJ.

Sto in šestdeset akrov zemljišča, 9 konj, 10 glav goveje živine, prašiče, perutnina, hiša s tremi sobami hlev za konje in govedo, svinjak, hlev za perutnino, žitnice, 3 vozove, 3 konjske oprave, masinerijo itd. proda iz proste roke:

Math. Žagar 35 Box, Hayden, Utah.

Sena se dobi od 75 do 100 ton, do 17 bušljev jabolk. Dosti dobre pitne vode.

IŠČEN PRIJATELJA Franka Kolena, doma iz Št. Ruperta na Dolenjskem. Pred osmimi leti je bival v Frontenac, Kans. Ako kateri rojakov ve za njegovo bivališče, naj mi naznani njegov naslov.

Joseph Berk 106 B. Frontenac, Kans.

POZOR! ROJAKI! POZOR!

Sledeče tri pijače so pristne in importirane in izdelane iz zelish za okrepčanje človega in njegovega zdravja. To so:

Kranski Brinjevec.
Slivovic,
Tropinovec,
High Life Bitters, A. Horvato Gorenko Vito,
katere prodaja A. HORWAT, JOLIET, ILL.

Pozor! Gostilničarji! Pozor!

Shranite moj naslov in pišite po cenik, ker bo v Vašo korist! Ako k naročilom priložite denar, Vam dam več popusta, kakor jaz zapravim, kedar prodajam in kolektam, ker si prihranim zamudo časa, vožnje in potne stroške. Dobiček je torej Vaš!

Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna trdka, ki importira žganje direktno iz Kranjske. Prodajam tudi ceneje, ker nimam stroškov za dragimi agenti.

A. HORWAT, 600 N. CHICAGO ST., JOLIET, ILL.

Celoletni račun S. N. P. J

od 1. januarja do 31. decembra 1912.

PREJETKI.

GOTOVINA 31. DECEMBRA 1911	\$ 50,832.03
Pristopnina	2,486.00
Vrhovni zdravnik	615.25
Asesment	129,302.94
Naročila na znaki, knjigah in knjižicah	1,014.57
Potni, prestopni listi in spremembe oporok	341.50
Glasi	8,190.42
Oglasi	583.68
Vrne bolniške podpore	35.00
Vrnen asesment od nesprejetega društva	56.00
Obresti od hranilne vloge	2,177.08
Vrneni pogrebni stroški, Ivan Vukoviča od šte. 48	2.00
Skupaj	\$195,636.47

IZDATKI.

Izplačanih smrtnin in pogrebov	\$ 33,691.33
Poškodbe in odpravnine	2,548.00
Bolniške podpore	65,078.00
Glasi	4,340.98
Tiskovine	528.35
Uradne potrebščine	33.83
Ročna blagajna urednika Glasila	300.00
Ročna blagajna blagajnika	175.00
Plače uradnikov	3,923.00
Plača vrhovnega zdravnika za 1911 in 1912	150.00
Plača odvetnika	150.00
Poštnina brzojavi in telefon	209.71
Vožnje in dnevnice gl. odbornikov	1,099.30
Najemnine za odborove seje	28.50
Dnevnice državni nadzornikov in sprememba charterja	20.05
Varščina (bondi) glavnih odbornikov za leto 1913	80.00
Depositi 2nd class za Glasilo	80.00
Stroški organizacije (Nagrade ustanoviteljev društev)	96.66
Razno	5.00
Vožnje delegatov in delegatij	2,995.11
Nagrada predsednika konvencije	25.00
Plače zapisničarjev konvencije	60.00
Plače nadzornikov knjig za časa konvencije	25.00
Sestava in prejava pravil na Angleščino	44.00
Dvorana za konvencijo	80.00
Regalije delegatov in delegatij	22.25
Express na kovčkih in pošiljkih za časa konvencije	22.28
Pristojbina na državo	5.00
Varščine (bondi) krajevnih društev	226.20
Vrnen asesment	68.00
Inventar	241.05
Zavarovalnina jed. pohlštva	9.00
GOTOVINA DNE 31. DEC. 1912	79,275.87
Skupaj	\$195,636.47

DOLG NA NEIZPLAČANIH SMRTNINAH.

John Blatnik od šte. 93, Randal, O.	\$ 600.00
Anton Babudar od šte. 5, Cleveland, O.	600.00
Nikolaj Poščič od šte. 37, Lovellville, O.	600.00
Henry Arnold od šte. 87, Herminie, Pa.	600.00
Vincenc Golob od šte. 76, Skidmore, Kans.	500.00
Josef Krenkota od šte. 127, Oakview, Colo.	500.00
Matt. Repenšek od šte. 22, Trimountain, Mich.	500.00
Frank Špec od šte. 9, Yale, Kans.	500.00
Josep Janežič od šte. 89, Midway, Pa.	500.00
Anton Smolnikar od šte. 98, LaSalle, Ill.	600.00
Marijana Novak od šte. 138, Canonsburg, Pa.	250.00
John Hlebec od šte. 3, Johnstown, Pa.	500.00
Skupni dolg	\$ 6,250.00

Gotovina dne 31. dec. 1912	\$ 79,275.87
Jednotin inventar	1,875.83
Skupaj	\$ 81,151.70

Dolg na neizplačanih smrtninah	6,250.00
--------------------------------	----------

Vrednost jednotinega premoženja 1. jan. 1913. \$ 74,901.70

Gotovina razdeljena v smislu pravil v različne sklade:	
Smrtninski sklad	\$ 42,794.98
Rezervni sklad	12,175.52
Poškodbinski in odpravninski sklad	5,616.35
Bolniških podpor sklad	7,732.47
Upravni sklad	10,956.55

Skupaj	\$ 79,275.87
---------------	---------------------

Članstvo 31. dec. 1911	7742
Pristopli tekom leta 1912	2461

Skupaj	10203
Odstopili in umrli	793

Članstvo dne 31. decembra 1912. 9410

Izplačanih smrtnin	56	\$33,691.33
Izplačanih poškodb in odpravnin	14	2,548.00
Izplačanih bolniških podpor	3580	65,078.00

Skupaj plačano članom \$101,317.33

Izplačane smrtnine in pogrebi leta 1912.

Cert. Štev.	Ime in priimek	Od šte. društva	Izplačane svote
11400	Mary Andlovic	115	\$ 339.33
1424	Joseph Kapš	2	500.00
7331	Frank Mravljia	41	600.00
8438	Andrej Badignal	48	500.00
9629	John Mahovic	144	500.00
4635	John Dolar	74	600.00
10402	Alois Seidel	93	500.00
2737	Frank Merlak	44	600.00
11563	Frank Pušnik	165	600.00
10141	Alois Jekle	67	600.00
6319	Simon Komlenovic	62	600.00
9197	Andrej Delač	11	600.00
11957	Mary Skušek	68	600.00
11639	Frank Slak	95	600.00
7632	Martin Gorisek	90	600.00
4352	Frank Maurič	10	600.00
10234	Marijana Novak	138	350.00
550	John Pivk	54	600.00

Cert. Štev.	Ime in priimek	Od šte. društva	Izplačane svote
1496	Leopold Straus	72	600.00
8253	Joseph Bruder	6	600.00
11895	Frank Vegant	169	600.00
3842	Valentin Modrijan	5	600.00
2888	Štefan Skala	34	600.00
9165	Alois Muha	147	600.00
6476	Valentin Potisek	98	600.00
6703	John Soklič	5	600.00
12577	Joseph Pawer	22	600.00
6010	Ivan Vukovič	48	602.00
8868	Frank Kolene	5	600.00
12616	Jacob Gudelj	79	600.00
7703	Josef Horvat	21	600.00
11676	Rozalija Zakrajšek	137	600.00
5051	Matija Starčevič	11	600.00
10040	Helena Drganc	2	600.00
10910	Frank Grudnik	19	600.00
9144	Frank Grivee	129	600.00
11974	Joseph Janežič	89	100.00
10441	John Černuta	120	600.00
5040	Joseph Hafner	55	600.00
9664	Stefan Kušič	13	600.00
7155	Ignac Hladnik	7	600.00
9517	Katarina Kobljar	137	600.00
11945	Mary Vidrih	60	600.00
1410	Joseph Ivančič	34	600.00
4250	Frank Špee	9	100.00
557	John Vintar	2	600.00
3896	Peter Andolšek	21	600.00
6794	Anton Miklič	101	600.00
5554	Frank Škoda	83	600.00
13555	Frank Novak	86	600.00
9192	Baltazar Glažar	6	600.00
2786	Joseph Hotak	55	600.00
12239	John Majarle	5	600.00
3070	Anton Berlen	100	600.00
7498	Matt Repanšek	22	100.00
10883	Frank Demojšes	5	600.00
13603	Joseph Krenkota	127	100.00
14192	Vincenc Golob	76	100.00
11733	Anton Dolinar	9	600.00
9544	Rudolf Jurkovič	140	600.00
13900	Mihael Perko	8	600.00
1547	Alois Golob	29	500.00
Skupaj			\$33,691.33

Opomba: Za svoto \$2 izplačano smrtnino Ivan Vukoviča od šte. 48 glej dohodke.

Umrli člani(ice) po starosti.

Starost	Število	Zavarovani
18 let	1	\$ 600.00
20 "	2	1,200.00
23 "	2	1,200.00
25 "	2	1,200.00
26 "	4	2,400.00
27 "	1	600.00
28 "	3	1,800.00
29 "	2	1,200.00
30 "	1	600.00
31 "	3	1,800.00
32 "	1	600.00
33 "	2	1,200.00
34 "	3	1,800.00
35 "	3	1,800.00
36 "	4	2,400.00
38 "	1	600.00
40 "	4	1,200.00
41 "	1	600.00
42 "	2	1,200.00
43 "	1	600.00
44 "	2	1,200.00
45 "	4	2,400.00
Skupaj	47	\$28,200.00

Umrlo posamezne mesece.

Januarja	5	\$3000.00
Februarja	6	3600.00
Marca	4	2400.00
Aprila	2	1200.00
Maja	4	2400.00
Junija	1	600.00
Julija	6	3600.00
Augusta	5	3000.00
Septembra	4	2400.00
Oktober	3	1800.00
Novembra	4	2400.00
Decembra	3	1800.00
Skupaj	47	\$28200.00

Vzroki smrti.

Ubitih v rovih	11
Notrajna bolezen	10
Zadušena od gasa	2
Pljučnica	3
Vročinska bolezen	1
Sušica	8
Umorjeni od zlobne roke	3
Ubit od strele	1
Ubitih od vlakov	3
Alkohol	1
Umobol	3
Samomor	1
Skupaj	47

Umrli v državah:

Ohio	16
Pannsylvania	8
Illinois	6
Kansas	4
Colorado	4
Michigan	2
Indiana	2
Washington	2
Mexico	1
Utah	1
New York	1
Skupaj	47

John Verderbar, glav. tajnik.

Farme Farme Farme

Krasne ceste, šola in cerkev blizu. Najboljša zemlja za poljedelstvo, zdrava pitna voda kot na gorejskem! V bližini tovarne, kjer se lahko dobi delo. Zelo ugoden trg za farmerske pridelke. Blizu u Chicaga in Milwaukee.

Izrabite ugodno priliko in kupite zemljišče od nas!
Cena akru je od 14 dolarjev naprej. Eno tretjino je treba plačati takoj, za ostalo vas počakamo po pogodbi.

Vprašajte za ceno zemljišč pri nas, predno se obrnete drugam.

Pišite za podrobnosti takoj. Ne odlašajte, ker cena zemljiščem gre vedno kviško.

Česko-slovanska zemljiščna družba

3815 West 26th Street, Chicago, Ill.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljakem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

FRANK J. PETRU

JAVNI NOTAR

Posojila na zemljišča in zavarovalnica

Varnostne shrambe za denar in dragulje.
Najemnina \$2.50 na leto ali 5c na teden.

1443 West 18th St. blizu Laflin ulice.

Zastopnik sledečih stavbin-
skih in posojilnih društev.

Krajsko, Česko, Hrvaško stavbinsko in posojilno društvo.
Prvo Hrvatsko stavbinsko in posojilno društvo.
Benatky-ovo stavbinsko in posojilno društvo.
Hrad Rabi stavbinsko in posojilno društvo.
Unijsko stavbinsko in posojilno društvo.

Zemljišča in hiše na prodaj v vseh krajih mesta.
Denarna posojila proti nizkim obrestim.
Zavarovanje proti ognju pri najboljših družbah.

Ustanovljeno leta 1900

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,500,000.00

JAN KAREL,
PREDSIEDNIK.

J. F. ŠTEPINA,
BLAGAJNIK.

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing, House" šikaški bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure popoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procente. Bodite uvrženi, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.

Zastave, regalije, znake, kape, počate, in vse potrebščine za društva in jednote.

DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.

Slovenske cenike pošljamo zastonj.

F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

ALI NIMATE LEPIH LAS?—LEPI LASJE SO KRAS GLOVEKA!

Ali je koža na Vašem obrazu staričkava? Pomladite jo!

V zalogi imamo veliko množico ženskih kit, v raznih umet-
niških formah, razne vrste "pofs" v formi krome ali v vrsti.

Dalje imamo v zalogi najboljše vrste dišeča mazila za vzdrža-
vanje lepe in mlade kože, Lotol, kožo pomlajujejo tekočino za
umivanje.

Katerim izpadajo lasje, naj rabijo naša dobra sredstva za
čiščenje glave in proti izpadanju las.

Pišite po cenik in navodila, ki vsebujejo poduk in cene za
razna dišeča mazila in druge v lasuljko obrt spadajoče predmete.

Za odgovor in pošiljatev pošljite pošto znamko za 2c. Pišite
slovenski.

M. LENARD 2202 So. 40th Ave., Chicago, Ill.